

Financirano sredstvima programa Europske unije Erasmus+

COMPASS

COMPetences for Agencies for Sustainable Site conversion

Programski okvir: Erasmus+ Strateška partnerstva za obrazovanje odraslih
Projekt COMPASS: 2015-1-HR01-KA204-013111

Interdisciplinarni kurikulum tečaja za održivu prenamjenu i obnovu urbanih prostora

Travanj 2017.

Sadržaj

Uvod	3
Struktura tečaja	4
Opis novog profesionalnog profila	5
Metodologija	6
Zahtjevi za polaznike	8
Minimalni tehnički zahtjevi	8
Sadržaj tečaja	9
Modul 1: Od globalne krize do održive prenamjene i obnove	9
Modul 2: Izgradnja tima, timski rad i sprečavanje sukoba.....	13
Modul 3: Društvena održivost	19
Modul 4: Održiva arhitektura i upravljanje energijom	27
Modul 5: Urbanističko planiranje i participativno planiranje.....	35
Modul 6: Osnove GIS mapiranja.....	41
Modul 7: Osnivanje poduzeća i prikupljanje sredstava.....	45
Modul 8: Marketing i internacionalizacija poslovanja.....	50
Ocjenjivanje tečaja od strane polaznika	56
Opis terenske vježbe	56
Aneks - tečajna literatura	58
Partnerstvo	81

Uvod

Interdisciplinarni tečaj za održivu prenamjenu i obnovu urbanih prostora razvijen je kao dio projekta COMPASS, sufinanciranog sredstvima programa Erasmus+.

EU projekt COMPASS (*COMPetences for Agencies for Sustainable Site conversion*) pokrenut je iz potrebe za suradnjom i poticanjem sinergije između privatnih, društvenih i institucionalnih aktera. Različite vještine i kompetencije kombiniraju se s ciljem preispitivanja trenutnih modela proizvodnje i potrošnje, počevši od obnove javnih prostora, tj. napuštenih ili nekorištenih javnih prostora.

Zbog toga je **glavni cilj** projekta COMPASS bio kreiranje tečaja, kao i rad na prepoznavanju važnosti **novog profesionalnog profila/kurikuluma**, koji odgovara potrebama aktualnog europskog tržišta rada. **Savjetnik za projekte održive prenamjene i obnove** profesionalac je koji može raditi i na lokalnoj i na globalnoj razini, prepoznati prilike za okolišno, društveno i ekonomski održivu prenamjenu i obnovu i potaknuti njezino provođenje. Po završetku tečaja, Savjetnik je educiran da pristupa osmišljavanju projekata prenamjene i obnove na način da uzima u obzir sva **tri stupa održivog razvoja** (okolišni, društveni i ekonomski).

Za potrebe provođenja tečaja moguće je koristiti i razvijene Otvorene obrazovne resurse koji su rezultat suradnje stručnjaka iz različitih područja. Cilj je bio stvaranje inovativnog, praktično orijentiranog interdisciplinarnog tečaja. Njegova se interdisciplinarnost bazira na spajanju različitih sadržaja, od društvene održivosti do osnova GIS mapiranja, od tehnika izgradnje tima do održive arhitekture i upravljanja energijom, od urbanog i participativnog planiranja do marketinga i financiranja. Praktično iskustvo stječe se terenskom vježbom na stvarnoj lokaciji, koja omogućava polaznicima da primijene stečena znanja i vještine za razvoj prijedloga za održivu prenamjenu i obnovu.

Struktura tečaja

Tečaj se sastoji od 8 modula, podijeljenih u različite lekcije. Zbog te modularne strukture tečaj je fleksibilan i predavač / polaznik ne mora ići po redu, iako bi neke module najbolje bilo obraditi jedan iza drugoga (na primjer: Održivu arhitekturu i Urbano planiranje ili Internacionalizaciju poslovanja i Marketing). Svaki modul može se obraditi pomoću prezentacija (npr. MS PowerPoint) sa snimljenim zvukom (ili *podcastima*), čitanjem literature (obavezne i dodatne) i zadacima (testovi koji sadržavaju pitanja s više odgovora, s odgovorima "da" ili „ne“, spajanje elemenata s lijeve i desne strane, ispunjavanje praznina, eseji i praktični zadaci poput razvoja poslovnoga plana ili GIS mape). Nakon svakoga se modula preporučuje provesti provjeru polaznikovog stečenog znanja kako bi se pratili njegovi rezultati i razumijevanje obrađene teme. Ovakva struktura tečaja, bez obzira održava li se online ili uživo/u učionici, zahtijeva stalni kontakt i povratnu informaciju (*feedback*) između predavača i polaznika kako bi se riješili problemi, pronašli odgovori na pitanja i razjasnile moguće nejasnoće. Predlažemo uvođenje konzultacija barem jednom tjedno tijekom održavanja tečaja, za bolju komunikaciju predavača s polaznicima.

Kako bi stekli praktično, aktivno iskustvo na kraju treninga, polaznici pohađaju organiziranu terensku vježbu u odabranom urbanom prostoru (javna zgrada, ulica, trg, park ili neki drugi stambeni, poslovni / trgovački, rekreativni prostor itd.), gdje dobivaju priliku za osmišljavanje projekta održive prenamjene i obnove, u multidisciplinarnim timovima. Prijedlog projekta je rezultat organiziranih sastanaka grupe (dnevni, tjedni, dvotjedni, mjesečni itd.) te rasprava i pregovora s lokalnim vlastima i drugim relevantnim dionicima. Finalni prijedlog projekta treba slijediti točno određenu strukturu: analizu konteksta, participativnu metodologiju, tehnički opis (arhitektonske / morfološke osobine, potrebni alati i instrumenti, potrošnja vode, gospodarenje otpadom itd.), ekološke, društvene i kulturne svrhe, procjenu rizika, poslovni plan, strategiju financiranja i marketinga.

Opis novog profesionalnog profila

Cilj tečaja je uporaba multidisciplinarnog pristupa za stvaranje novog profesionalnog profila: **savjetnika za projekte održive prenamjene i obnove**.

Polaznik će naučiti:

- osnove teorije ekološke prenamjene i obnove;
- osnove održive arhitekture i upravljanja energijom;
- osnove financiranja i upravljanja tržištem;
- principe urbanog i participativnog planiranja;
- glavne aspekte pokretanja i financiranja poduzeća;
- glavne aspekte participativnog GIS-a (*Georeferenced Information Systems*);
- glavne tehnike izgradnje tima (*team building*) i sprečavanja sukoba.

Također, on/ona će moći (ishodi učenja):

- prepoznati ekološke probleme i osmisлити mogućnosti za ekološku prenamjenu i obnovu;
- raditi u interdisciplinarnom timu, koordinirati ga i spriječiti moguće sukobe između njegovih članova;
- prepoznati potrebe lokalne zajednice;
- razviti mreže, započeti i održavati participativnu suradnju s ključnim dionicima (lokalnim vlastima, građanima, udrugama i sl.);
- prepoznati tri stupa održivog razvoja, druge koncepte koji se preklapaju s njima, kao i koristiti indikatore za procjenu aktivnosti održive prenamjene i obnove;
- predložiti mjere za energetsку učinkovitost i korištenje obnovljivih izvora energije;
- predložiti mjere za održivo gospodarenje vodama i otpadom;
- izraditi osnovnu online kartu;
- kreirati marketinški plan i koristiti online marketinške alate;
- razviti osnovni poslovni plan;
- savjetovati donosioce odluka na lokalnoj razini, javna i privatna tijela o provedbi održive prenamjene i obnove, različitim alatima za mjerenje i rješenjima za održivu prenamjenu i obnovu;
- organizirati i upravljati aktivnostima potrebnima za razvoj prijedloga participativne prenamjene i obnove;
- razviti prijedlog projekta održive prenamjene i obnove.

Metodologija

Sektor održive prenamjene i obnove teži održati procese proizvodnje i potrošnje unutar prirodnih granica mogućnosti našega planeta, dok u isto vrijeme daje prednost porastu jednakih mogućnosti zaposlenja i obrazovanja za sve. Tim pristupom obuhvaća se nekoliko područja, a time i različite kompetencije / vještine / struke. Njihova suradnja omogućava stvaranje učinkovitih alata (ekonomskih, političkih i pravnih) za promidžbu uspješne prenamjene modela proizvodnje i potrošnje.

O sadržaju tečaja:

- **Interdisciplinarni pristup:** kako bi stekli integrirani, a time i potpuni pristup ekološki, ekonomski i društveno održivoj prenamjeni i obnovi zgrada i javnih površina, nužna je primjena znanja i principa iz različitih akademskih disciplina. One pomažu oblikovati koherentni analitički okvir za razumijevanje proučavanih problema. U tome smislu interdisciplinarni pristup ovoga tečaja nastoji ukinuti granice između različitih stručnih područja i tako stvoriti potpuno novu profesionalnu specijalizaciju prikladnu današnjim potrebama tog specifičnog sektora. Ova pedagoška metodologija omogućava polazniku da poveže različite discipline i prepozna korelaciju između različitih područja: ekologije, poduzetništva, izgradnje tima i sprečavanja sukoba, marketinga i promidžbe, društvene održivosti, održive arhitekture i upravljanja energijom, održivog urbanog i participativnog planiranja, GIS mapiranja, poslovanja i financiranja.
- **Pristup temeljen na radu:** COMPASS tečaj razvijen je kroz kurikulum koji je izrazito orijentiran na praksu. Tečaj zahtijeva od polaznika pohađanje 80 do 90 sati teorijskog dijela tečaja (bilo online ili tradicionalnom metodom, u učionici), što varira ovisno o njihovom poznavanju engleskog jezika i prethodnom iskustvu s različitim disciplinama koje tečaj obuhvaća. Nakon toga slijedi period terenske vježbe od tri do četiri mjeseca (grupni sastanci i individualni rad moraju pokriti minimalno 80 sati), tijekom koje polaznici, u interdisciplinarnim timovima, osmišljavaju i razvijaju prijedlog konkretnog projekta održive obnove i prenamjene na temelju stečenih znanja i vještina.
- **Korištenje studija slučaja:** tečaj uključuje prikazivanje studija slučaja (kratkih dokumentarnih filmova), s primjerima dobrih praksi iz svih partnerskih zemalja (Bugarska, Hrvatska, Italija, Njemačka, Rumunjska), kroz koje se nastoji razumjeti probleme, razviti sposobnosti njihovih rješavanja i potaknuti razvoj kritičkog razmišljanja.

O nadgledanju i ocjenjivanju polaznika tečaja:

- **Nadgledanje:** ukoliko se tečaj provodi online, predavači nadziru polaznike tijekom pristupanja platformi, preuzimanja i dovršavanja zadataka pomoću sustava za praćenje integriranog u platformu za e-učenje. Sustav može sadržavati i alat za komunikaciju (zid, forum za diskusiju, poruke u realnom vremenu, e-poštu), ne samo za dijeljenje sadržaja i komunikaciju, nego i za nadgledanje individualnog napretka polaznika. Nakon završetka svakog modula, korisne informacije o kvaliteti ponuđenog sadržaja mogu se dobiti pomoću upitnika procjene koji se daju polaznicima. Ako je nastava u učionici, napredak polaznika nadgleda se pomoću njihove prisutnosti i aktivnosti, kao i izvršavanjem zadataka koji su im dodijeljeni.
  - **Ocjenjivanje:** uspješnost završavanja teorijskog (online ili u učionici) dijela tečaja ocjenjuje se pomoću zadataka, eseja i završnih testova nakon svakog modula. Uspješnost provedbe terenske vježbe ocjenjuje se promatranjem i analizom dovršenih aktivnosti, na temelju specifičnih kriterija: redovitog pohađanja sastanaka grupe (interdisciplinarnog tima), poštivanja rokova, suradnje s lokalnim vlastima i s drugim polaznicima u grupi, razvijanja uspješnog prijedloga projekta održive prenamjene i obnove u interdisciplinarnom timu, prema predlošku koji je dan na početku terenske vježbe.
-

Zahtjevi za polaznike

Kriteriji koje polaznici/e tečaja moraju ispunjavati su:

- **Akademski:** sveučilišna diploma (prvostupnik/ca ili viši stupanj, najmanje tri godine studija) iz nekog od sljedećih područja: arhitektura, krajobrazna arhitektura, građevina, strojarstvo, ekonomija, ekologija, zaštita okoliša, sociologija, geografija, urbano i prostorno planiranje, promet, energetika, politologija, javna uprava i ostala povezana područja.
- **Informatički:** osnovna računalna pismenost (MS Office paket, korištenje Interneta).
- **Jezični:** poznavanje engleskog jezika minimalno na razini B2 (CEFRL). Izvršno poznavanje engleskog jezika važno je i ako se tečaj u cijelosti odvija na hrvatskom, jer je velik dio literature iz područja koje tečaj obuhvaća nedostupan na hrvatskom.
- **Opći:** snažan interes za teme tečaja (dokazan u motivacijskom pismu), prethodno iskustvo, volontiranje ili završene neformalne edukacije u područjima održivog razvoja, zaštite okoliša, angažmana u lokalnoj zajednici, održivog upravljanja resursima ili u drugim srodnim područjima. Polaznik/ca se također mora obavezati da će prisustvovati teorijskom dijelu tečaja i terenskoj praksi.

Minimalni tehnički zahtjevi

- Računalo (operativni sustav od MS Windowsa 2000 do MS Windowsa 10; Mac OS X verzija 10.4 ili viša; zvučna kartica sa zvučnicima ili slušalicama; preglednik: Internet Explorer, Google Chrome, Mozilla Firefox, Safari ili drugi; PDF čitač; MS Office paket).
- Pristup Internetu.

Sadržaj tečaja

Modul 1

„Od globalne krize do održive prenamjene i obnove prostora“

Uvod u modul:

Modul daje pregled trenutne globalne okolišne i klimatske krize i pruža analitički pogled za sagledavanje okolišnih i klimatskih nepravdi. Kroz ovaj modul polaznici mogu naučiti o povijesnom razvoju koncepta održivosti u posljednjih 25 godina i različitim teorijama koje su u korijenu održive prenamjene i obnove, s naglaskom na okolišnu komponentu održivosti - pružajući polaznicima temeljnu podlogu iz ovog područja.

Ciljevi:

Ovaj prvi modul ima za cilj:

- prenijeti nove analitičke alate iz područja društvenih znanosti u svrhu poimanja globalne okolišne krize;
- prijenos glavnih pojmova i iskustava iz teorija održive prenamjene i obnove;
- izgraditi kapacitete za razumijevanje šireg konteksta održive prenamjene i obnove.

Materijali:

- PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom;
- PDF dokumenti (literatura);
- Internetske poveznice na relevantne članke;
- Videozapisi:
  - LamCA-EJOLT video, “*We are here to stay**”, 28’42:
    - <https://www.youtube.com/watch?v=JSPBRG3GZDo>
  - Primjer dobre prakse iz Italije (COMPASS – studija slučaja), “*Od krize do održive tranzicije: Zadruga Melpignano**”, 7’24,,:
    - <https://www.youtube.com/watch?v=5ACIHYVzFN4>

- Intervju s Naomi Klein na COP 15*, objavljen u Le Monde, prosinac 2015.:
  - <http://lemde.fr/2vwAn1f>

Indeks:

- 1 - Zdravlje planete: složene krize, ograničenja planeta i potreba za okolišnom i društvenom tranzicijom;
- 2 - Klimatska kriza: činjenice i međunarodno upravljanje;
- 3 - Uvod u društveno i okolišno održivu tranziciju;
- 4 - Uvidi održive tranzicije;
- 5 - Primjeri dobre prakse.

Ukupno trajanje modula: 10 sati (600 minuta)

Stečeno znanje:

- poznavanje analitičkih alata iz područja društvenih znanosti kako bi razumjeli globalnu okolišnu krizu;
- glavni koncepti i iskustva održive prenamjene i obnove.

Ishodi učenja:

- izgrađeni kapaciteti za razumijevanje održive prenamjene i obnove u širem kontekstu.

Predavač/ica: Stručnjak/inja za područja okoliša i klime.

Sadržaj:

Lekcija 1: Zdravlje planete: složene krize, ograničenja planeta i potreba za okolišnom i društvenom tranzicijom

- **Prezentacija:**
  - Trenutno stanje iz područja „Zdravlje planete“: geopolitika / resursi za eksploataciju / proizvodnja-potrošnja-odlaganje / okolišni, socijalni, ekonomski učinci;
  - Kompleksne krize: odnos ekonomskih i okolišnih, klimatskih i društvenih - ograničenja planeta i potrebe za održivom prenamjenom i obnovom: dan ekološkog duga (*overshoot day*); glavne tendencije u proizvodnim lancima i eksternalije; zelena ekonomija.
  - Što nastaje pretjeranom eksploatacijom resursa: pogled na svijet svijet kroz perspektivu okolišnih sukoba (definicija / evolucija / uzroci /

posljedice): okolišni sukobi; ekološki dug; klimatski dug; ekologizam i siromaštvo; NIMBY sindrom („ne u mom dvorištu“ – *Not In My Back Yard*); okolišna nepravda (+ video); okolišni rasizam; klimatska pravda.

- **Trajanje lekcije:** 90 minuta

Lekcija 2: Klimatska kriza: činjenice i međunarodno upravljanje

- **Prezentacija:**

- Klimatska kriza i klimatska pravda:
  - klimatska kriza: trenutno stanje i kritičko tumačenje COP-a 15 u Parizu;
- Glavne činjenice i podatci stručnjaka i institucija;
- Sektori odgovorni za klimatske promjene;
- Povijesni koraci procesa međunarodnih pregovora;
- Lažna rješenja;
- Pariz - COP 15;
- Alternativna rješenja za rješavanje klimatskih promjena.

- **Trajanje lekcije:** 70 minuta

Lekcija 3: Uvod u društveno i okolišno održivu tranziciju

- **Prezentacija:**

- Kratka povijest koncepta održivosti;
- Kratka povijest održivog razvoja u međunarodnom upravljanju;
- Pravedna održivost;
- Uvodno o Alexu Langeru i teorijama održive tranzicije.

- **Trajanje lekcije:** 50 minuta

Lekcija 4: Uvidi održive tranzicije

- **Prezentacija:**

- Najvažniji koncepti iz ekoloških teorija prenamjene i obnove;
- Uvodno o Alexu Langeru i teorijama održive prenamjene i obnove;
- Ključni elementi za ekološku tranziciju gospodarstva.

- **Trajanje lekcije:** 50 minuta

Lekcija 5: Primjeri dobre prakse

- **Prezentacija:**

- Primjeri dobre prakse;
- Regionalni zakon za ekološku tranziciju u regiji Lazio;
- Regenerirane napuštene tvornice;

- Zadruga Melpignano.

- Trajanje lekcije: 30 minuta

Obavezna literatura:

- [Deklaracija iz Rija](#);
- N. Georgescu-Roegen, Energy and Economic Myths. Izvadci iz [google knjige](#) (poglavlje IX osnove bioekonomije, od str. 25 do 28);
- EJOLT rječnik, pojmovi:
  - <http://www.ejolt.org/2013/02/ecological-footprint/>
  - <http://www.ejolt.org/2016/04/ecological-distribution-conflicts/>
  - <http://www.ejolt.org/2013/05/ecological-debt/>
  - <http://www.ejolt.org/2013/02/environmental-injustice/>
  - <http://www.ejolt.org/2013/05/greenwash/>
  - <http://www.ejolt.org/2012/12/natural-and-social-capital/>
  - <http://www.ejolt.org/2012/11/policy-instruments-for-sustainability/>
  - <http://www.ejolt.org/2013/05/polluter-pays-principle/>
  - <http://www.ejolt.org/2015/02/precautionary-principle/>
  - <http://www.ejolt.org/2015/02/resilience/>
  - <http://www.ejolt.org/2015/02/yasuni-yasunize/>

Trajanje čitanja: sat i pol za obavezno čitanje. Daljnjih sat vremena čitanja literature po izboru iz popisa literature modula (vidi popis literature Modula 1 u prilogu).

Vježba:

Polaznici pišu mini esej u obliku komentara od približno 500 riječi, koji će biti objavljen i dostupan svim polaznicima tečaja. Polaznici trebaju pročitati eseje koje su napisali drugi polaznici i razvijati vlastite eseje uzevši u obzir ono što su ostali već napisali. Tema eseja: „Kako biste pozicionirali održivu prenamjenu i obnovu javnih prostora u trenutni globalni okvir? Na koji način taj okvir oblikuje projekte obnove i prenamjene? Za koju vrstu projekata ili aktivnosti obnove i prenamjene vjerujete (iz perspektive vaših profesionalnih kompetencija) da će učiniti razliku?“.

Trajanje vježbe: 2 sata

Pokazatelji za ocjenjivanje:

Ova vježba se ne ocjenjuje, već se koristi kao „zagrijavanje“ kako bi se probio led i izgradila sinergija između polaznika tečaja.

Modul 2

„Izgradnja tima, timski rad i sprečavanje sukoba“

Uvod u modul:

Modul omogućuje upoznavanje s procesom izgradnje tima (*team-building*), počevši od prednosti koje ima tim ljudi okupljenih zbog težnje ka zajedničkom cilju i koji prolazi kroz proces izgradnje, na način da analizira njegove strukturalne i procesualne varijable koje utječu na njegovo postojanje. Pažnja se pridodaje grupama ljudi s različitim vještinama i kompetencijama (multidisciplinarni timovi) i metodologijama sprječavanja i kontroliranja sukoba.

Ciljevi:

Glavni je cilj pružiti saznanja o tome zašto je izgradnja dobrog radnog tima nužna i korisna za postizanje postavljenih ciljeva, a zatim opisati prikladne instrumente za izgradnju. To se može postići samo jasnim razumijevanjem svrhe grupne suradnje, vještina, obilježja i ponašanja povezanih s uspješnim timskim radom, kao i dodjeljivanja uloga povezanih sa sposobnostima pojedinih članova tima. Važno je polaznike upoznati s fazama razvoja timova i metodologijama kako bi se spriječilo izbijanje sukoba između članova tima.

Materijali:

- PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom;
- PDF dokumenti;
- Internetske poveznice na relevantne članke.

Indeks:

- 1 - Što je radni tim;
- 2 - Izgradnja tima: Faze razvoja radnog tima;
- 3 - Postavljanje i razvoj radnog tima: strukturalne varijable;
- 4 - Postavljanje i razvoj radnog tima: procesne varijable;
- 5 - Upravljanje sukobima i prevencija sukoba.

Ukupno trajanje modula: 15 sati (900 minuta)

Stečeno znanje:

- principi i tehnike komunikacije (sposobnost razvoja odnosa i interakcije, sposobnost komuniciranja s drugima);
- društvene sposobnosti (sposobnost ponašanja u društvenim kontekstima, kako se osjećati pozitivno po pitanju sebe i drugih);
- tehnike vođenja grupe;
- metodologije i alati za planiranje i ocjenjivanje grupnih aktivnosti.

Ishodi učenja:

Polaznik/ca će:

- moći raditi u uzajamno ovisnom timu (ciljevi, akcije, resursi);
- moći upravljati mrežom odnosa i razviti strateški komunikacijski plan za umrežavanje;
- moći identificirati uloge svih članova tima te njihove obaveze i zadatke;
- moći identificirati resurse, kako ih evaluirati i planirati vezano uz vremenske okvire i ciljeve;
- moći komunicirati i povezati se s članovima tima;
- moći analizirati sukobe i upravljati sukobima.

Predavač/ica: Stručnjak/inja iz područja psihologije, sociologije, pedagogije, antropologije i drugih relevantnih područja.

Sadržaj:

Lekcija 1: Što je radni tim?

- **Prezentacija:**
  - Definicija tima, integracija i međuzavisnost članova, obilježja tima.
- **Literatura:**
  - **Obavezna:**
  - Internetski članak: „*Koje su prednosti postojanja timova u poslovnom okruženju?*“:
    - <http://www.callofthewild.co.uk/library/useful-articles/what-are-the-benefits-of-havingteams-in-a-business-environment/>;
  - **Dodatna:**
  - Ann-Marie Nazzaro; Joyce Strazzabosco; “*Group dynamics and Team Building*” Hemophilia Organization Development, May 2009 n°4.
- **Trajanje lekcije:** 150 minuta

Lekcija 2: Izgradnja tima: Faze razvoja radnog tima

- **Prezentacija:**

- Izgradnja radnog tima i uzastopne faze kroz koje prolazi: pluralitet, interakcije, kohezija, identifikacija, veze, međuzavisnost integracija, suradnja, pregovaranje, podjela ciljeva, odluka i aktivnosti i percepcije prednosti članstva u grupi.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Internetski članak: „Što je pregovaranje?“
➤ <http://www.skillsyouneed.com/ips/negotiation.html>;

- **Dodatna:**

- P.Tizzard, “*The teambuilding activities pocketbook*”; management pocketbooks, March 2006.

- **Trajanje lekcije:** 185 minuta

Lekcija 3: Postavljanje i razvoj tima: strukturalne varijable

- **Prezentacija:**

- Proces izgradnje tima i 7 varijabli koje oblikuju tim. Analiza strukturalnih varijabli:
  - Ciljevi i karakteristike tima;
  - Uloge i zadaci: integracija različitih profesionalnih profila u tim, poznavanje uloga, motivacija, svijest o vlastitim sposobnostima, međuzavisnost i očekivanja članova; obilježja triju uloga: identifikacija u odnosu na ključna područja (odgovornosti i aktivnosti radnog mjesta, odnosi između članova, rezultati, kvaliteta radnih aktivnosti), dodjeljivanje uloga u odnosu na kompetencije članova, priznavanje vještina i sposobnosti članova;
  - Vođenje: uslužno vođenje (*service leadership*) – obilježja i prednosti, funkcije vođenja (kompetencija, komunikacija i članstvo), uloga korporativnog voditelja i funkcionalnog voditelja;
  - Metoda: što je metoda i kako je razviti; ključne aktivnosti (analiza resursa i ograničenja, izazovi, vrste rasprava - za okruglim stolovima, kroz preuzimanje riječi u komunikaciji (*turn-taking*) i slobodni govor (*free speech*); pretresanje ideja (*brainstorming*); donošenje odluka, vremensko planiranje, korištenje alata za rješavanje problema).

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Internetski članak: "Setting up a cross-functional team. working effectively with other functions":

- <https://www.mindtools.com/pages/article/cross-functional-team.htm>

- E.C.Thomas "Team building and Goal setting"; Ed Thomas leadership training & consulting services, Municipal Elected Officials Institute of Government.

- **Dodatna:**

- L.B.Hart, C.S.Waisman, "The leadership training activity book; 50 exercises for building effective leaders"; AMACOM, New York 2005.

- **Trajanje lekcije:** 280 minuta

Lekcija 4: Postavljanje i razvoj radnog tima: procesne varijable

- **Prezentacija:**

- Proces izgradnje tima i 7 procesnih varijabli koje oblikuju tim: Analiza procesnih varijabli:

- *Učinkovitost i razvoj radne skupine:* sustav individualnih kompetencija i sustav kompetencija grupe (strateška kompetencija, kompetencija za inovacije, kompetencija informiranja, operativna kompetencija);

- Umrežavanje:

- Komunikacija i pregovaranje *između tima i druge lokalne organizacije* (interaktivna značajka, informativna značajka, transformativna značajka), obilježja (fokusiranost, pragmatičnost, jasnoća i povezanost sa situacijom). Glavne funkcije komunikacije vezane uz 4 temeljna područja (izražavanje poruke, slušanje, odgovaranje, uvjeravanje), komunikacija usmjerena na upravljanje urbanim područjem, kako razviti strateški komunikacijski plan;

- Umrežavanje: područje i ključni akteri;

- Klima: obilježja (definirana kao zbroj percepcija, iskustava i osjećaja svakog člana, kao kvaliteta sustava, povezana s kulturnim modelima tima), varijable (klima podrške, topla klima, klima otvorenosti i povratne informacije) i *timska klima*.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- "Best practices in strategic communication planning"; Ingegnum communication 2013.

- **Dodatna:**
- Internetski članak: „*Team leadership toolkit – Success and team climate*“;
- http://www.lindsay-sherwin.co.uk/guide_team_leadership/html_team_development/1_success_and_team_climate.htm.

- **Trajanje lekcije:** 100 minuta

Lekcija 5: Upravljanje sukobima i prevencija sukoba

- **Prezentacija:**

- Upravljanje sukobima: razumijevanje sukoba, glavni uzroci nastajanja sukoba na radnom mjestu, vrste sukoba na radnom mjestu (zaposlenik protiv zaposlenika, upravitelj protiv zaposlenika), pristupi rješavanju sukoba i metode prevencije sukoba na radome mjestu.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- Kenneth W. Thomas “*Conflict and conflict management: Reflections and Update*”, Journal of Organizational Behavior, Vol. 13, pp. 265-274, 1992, Calhoun Institutional Archive of the naval postgraduate school.
- N.Brewer, P. Mitchell, N.Weber, “*Gender role, organizational status, and conflict management styles*” University of South Australia, International Journal of Conflict Development, vol. 13; n°1, pages 78-94, 2002.
- **Dodatna:**
- E. De Vliert (University of Groningen); B. Kabanoff (University of New South Wales), “*Toward theory-based measures of conflict management*” Academy of Management Journal, Vol. 33. No. 1, pages 199-209, 1990.

- **Trajanje lekcije:** 185 minuta

Vježbe:

- Razvoj timskoga plana koji sadrži ljudske resurse, aktivnosti i vremenske okvire:
Od polaznika se traži izrada timskoga plana za realizaciju projekta održive obnove i prenamjene: neki podaci trebaju biti dani (npr. vrsta lokacije /

mjesto rada, ukupni budžet, rok za podnošenje), kako bi se olakšala zadaća pronalaženja pravih profila za izvršenje pojedinih zadataka ii kako bi se polazniku omogućilo da se usredotoči na cilj: određivanje uloga, povezanih aktivnosti i odgovarajućeg vremenskog okvira za izvršenje projekta održive prenamjene i obnove. Preporuča se ispuniti ove informacije u tablici. Potrebno je da polaznik opiše aktivnost koja se treba provesti te tko je treba provesti i, ako je primjenjivo, navesti druge sudionike koji bi mogli doprinijeti realizaciji aktivnosti.

- Završni test s 3 vrste pitanja (više odgovora, točno i netočno, otvorena pitanja) za sve obuhvaćene teme.

Pokazatelji za ocjenjivanje:

- Broj točnih odgovora;
  - Razina preciznosti danih odgovora;
  - Izvodljivost plana.
-

Modul 3

„Društvena održivost“

Uvod u modul:

Ovaj modul se većinski bavi propitivanjem društvene dimenzije održivosti u gradovima. Bavi se istraživanjem različitih definicija koncepta održivosti i društvene održivosti te istražuje kako se navedeni koncepti odražavaju na gradove i urbane lokalne zajednice. Proučavaju se i uspoređuju politike i programi koji se bave izazovima održivosti u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju. Društvena održivost istraživat će se i u kontekstu mjerenja održivosti i izvještavanja o održivosti. Navedene teme od iznimnog su značaja jer znamo da, kada građani određuju zadovoljstvo životom u gradu, kvaliteta života im je najznačajniji čimbenik.

Ciljevi:

- upoznati polaznika s konceptom društvene održivosti kao i s ostalim povezanim konceptima;
- ponuditi polaznicima bolje razumijevanje o tome kako su se navedeni koncepti razvijali tijekom proteklih desetljeća, što je rezultiralo promjenom paradigme;
- razviti kompetencije pomoću kojih će polaznici moći prepoznati i kritički procijeniti politike i strategije koje provode jedinice lokalne samouprave iz perspektive društvene održivosti;
- razvoj vještina vezanih uz mjerenje održivosti i izvještavanje o održivosti što je, s praktičnog stajališta gledano, jedno od najvažnijih područja održivosti.

Materijali:

- PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom;
- PDF dokumenti;
- Internetske poveznice na relevantne članke ili interaktivne aplikacije;
- Videozapisi.

Indeks:

- 1-Društvena održivost (dio 1 i 2);
- 2-(a) Procjena potreba zajednice i razvoj zajednice temeljen na potencijalima (*ABCD – Asset Based Community Development*);

- 2-(b) Uloga lokalnih vlasti u osiguravanju infrastrukture i javnih usluga;
- 3-(a) Kvaliteta života i blagostanje – Uloga sociologije i drugih znanstvenih disciplina;
- 3-(b) Što dovodi do blagostanja?;
- 4-(a) Mjerenje društvene održivosti i izvještavanje o društvenoj održivosti: Uvod u mjerenje održivog razvoja;
- 4-(b) Mjerenje društvene održivosti i izvještavanje o društvenoj održivosti: Izvještavanje o održivosti u javnim tijelima i privatnim poduzećima.

Ukupno trajanje modula: 8 sati (480 minuta)

Stečeno znanje:

- kako definirati društvenu održivost i ostale povezane koncepte;
- kako opisati zajednicu u smislu potreba i potencijala; koji su principi procjene te kako provesti procjenu potreba zajednice; što je ABCD pristup i što obuhvaća;
- kako definirati kvalitetu života i blagostanje te kako se isti mjere;
- na koji način izraditi indikatore održivosti i kompleksno mjerenje održivosti te sustave izvještavanja.

Ishodi učenja:

Polaznik/ca će moći:

- savjetovati lokalne donositelje odluka o glavnim aspektima vezanim uz društvenu održivost;
- provesti procjenu potreba za konkretnu zajednicu;
- predložiti najbolje opcije za zajednicu vezane uz pružanje infrastrukturne podrške;
- uz pomoć različitih alata provesti mjerenja održivog razvoja i ostalih povezanih koncepata (kao što su kvaliteta života), s naglaskom na društvenu dimenziju;
- pružiti savjete tijelima javne uprave i privatnim poduzećima o najboljem načinu provedbe izvještavanja o održivosti;
- provesti procjenu kvalitete življenja na lokalnoj razini te savjetovati donositelje odluka na koji način je poboljšati (posebno društvene aspekte).

Predavač/ica: Sociolog/inja, urbanist/kinja, stručnjak/inja za lokalni/regionalni održivi razvoj i razvoj indikatora.

Sadržaj:

Lekcija 1: Društvena održivost (1)

- **Prezentacija:**

- Održivost počiva na tri aspekta; važnost razmatranja socijalnog aspekta u odnosu na druge dvije dimenzije održivosti;
- Definicije društvene održivosti;
- Koncepti koji se preklapaju s društvenom održivošću.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Colantonio, A., Social sustainability: a review and critique of traditional versus emerging themes and assessment methods, 2009,
➤ http://eprints.lse.ac.uk/35867/1/Colantonio_Social_sustainability_review_2009.pdf

- **Dodatna:**

- Neamtu, B., Measuring the Social sustainability of Urban Communities: The Role of Local Authorities, Transylvanian Review of administrative sciences, 37E/2012,
➤ <http://rtsa.ro/tras/index.php/tras/article/view/75/71>
- Bramley, G. *et al.*, What Is 'Social Sustainability', And How Do Our Existing Urban Forms Perform in Nurturing It,
➤ http://www.city-form.org/uk/pdfs/Pubs_Bramleyetal06.pdf

- **Videozapis:**

- Primjer dobre prakse iz Rumunjske (COMPASS – studija slučaja):
Tvornica kistova (Fabrica de pensule): Obnova i prenamjena bivše tvornice u prostor za suvremenu umjetnost, Cluj Napoca, RO:
<https://www.youtube.com/watch?v=wiBhDtN-4xY>

Lekcija 1: Društvena održivost (2)

- **Prezentacija:**

- Društvena održivost u urbanom kontekstu; definicija održivih zajednica – teritorijalna dimenzija primjenjena na društvenu održivost;
- Dokumenti / politike na razini EU-a koji naglašavaju značaj društvene održivosti u gradovima;
- Mjerenje društvene održivosti u urbanom kontekstu – Egan Review, UK.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Egan Report, Rethinking construction,

- http://constructingexcellence.org.uk/wp-content/uploads/2014/10/rethinking_construction_report.pdf
- **Dodatna:**
- Saffron Woodcraft with Tricia Hackett & Lucia Caistor-Arendar, 2011,
- http://www.futurecommunities.net/files/images/Design_for_Social_Sustainability_0.pdf
- Sustainable Communities online,
- <http://www.sustainable.org/about>

- **Trajanje lekcije:** (a + b) 120 minuta

Lekcija 2: (a) Procjena potreba zajednice i razvoj zajednice temeljen na potencijalima (*ABCD – Asset Based Community Development*)

- **Prezentacija:**
  - Razumijevanje i opisivanje zajednice;
  - Određivanje potreba zajednice;
  - Procjena potreba zajednice, potrebe i potencijali;
  - Zašto provoditi procjenu potreba zajednice?;
  - Načela procjene;
  - Razvoj zajednice temeljen na potencijalima (ABCD).
- **Literatura:**
  - **Obavezna:**
  - Community tool Box, Section 15. Qualitative Methods to Assess Community Issues,
  - <http://ctb.ku.edu/en/table-of-contents/assessment/assessing-community-needs-and-resources/qualitative-methods/main>
  - **Dodatna:**
  - Conducting a Community Assessment STRENGTHENING NONPROFITS: A Capacity Builder's Resource Library,
  - http://strengtheningnonprofits.org/resources/guidebooks/Community_Assessment.pdf

Lekcija 2: (b) Uloga lokalnih vlasti u osiguravanju infrastrukture i javnih usluga

- **Prezentacija:**
  - Infrastruktura i gospodarski rast / smanjenje siromaštva - u kontekstu najmanje razvijenih zemalja;
  - Vrste infrastrukture; infrastruktura i usluge;
  - Uloga lokalnih vlasti u osiguravanju infrastrukture;

- Decentralizacija i osiguravanje usluga;
- Trendovi u osiguravanju infrastrukture i usluga.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- White, S., Government Decentralization in the 21st Century - Literature review, 2011

- https://csis-prod.s3.amazonaws.com/s3fs-public/legacy_files/files/publication/120329_White_Decentralization_Web.pdf

- **Dodatna:**

- Henckel, T., The Economics of Infrastructure in a Globalized World: Issues, Lessons and Future Challenges, 2010,

- http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2010/6/04-infrastructure-economics-mckibbin/0604_infrastructure_economics_mckibbin.pdf

- **Trajanje lekcije:** (a + b) 120 minuta

Lekcija 3: (a) Kvaliteta života i blagostanje – Uloga sociologije i drugih znanstvenih disciplina

- **Prezentacija:**

- Tko proučava kvalitetu života i blagostanje;
  - Definiranje kvalitete života;
  - Subjektivna i objektivna kvaliteta života;
  - Kako mjerimo kvalitetu života? Različite metode mjerenja;
  - Važnost kvalitete života u urbanom okruženju;
  - Definiranje blagostanja;
  - Kvaliteta života naspram blagostanja.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- European Commission, Quality of life in European cities, 2015,

- http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/urban/survey2015_en.pdf

- **Dodatna:**

- Assessing quality of life in African cities, 2012,

- <https://globalvoices.org/2012/08/29/assessing-quality-of-life-in-african-cities/>

Lekcija 3: (b) Što dovodi do blagostanja?

- **Prezentacija:**

- Gledanje videozapisa „What causes wellness“ dostupnog na Youtube poveznici - <https://www.youtube.com/watch?v=yEh3JG74C6s>, salutogeneza;
- Nakon gledanja filma važno je promisliti o sljedećim pitanjima: (a) Koje je argumente koristio govornik da naglasi zašto je važno usredotočiti se na čimbenike koji podupiru ljudsko zdravlje i blagostanje, u odnosu na čimbenike koji uzrokuju bolesti (patogenezu)? (b) Što je koncept salutogeneze i na koji je način govornik povezo pojedine socijalne uvjete i blagostanje kod djece. Slažete li se s navedenim? (c) Ponudite vlastito tumačenje koncepta **individualne otpornosti** te promislite jesmo li u mogućnosti imati otporne zajednice, a ne samo otporne pojedince. (d) Koje su implikacije takvog pristupa za donositelje odluka i za kreiranje javnih politika? Što je potrebno promijeniti kako bi ljudi dostigli veći stupanj blagostanja?

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- Christie, Bryan, BMJ: "Harry Burns: the man who shifted Scotland's thinking on health", 2014.:
  - <http://www.bmj.com/content/348/bmj.g2262>
- **Dodatna:**
- Mackintosh, Katie: "Interview with Sir Harry Burns", Holyrood magazine, 2014.:
  - <https://www.holyrood.com/articles/interviews/interview-sir-harry-burns>

- **Trajanje lekcije:** (a + b) 120 minuta

Lekcija 4: Mjerenje društvene održivosti i izvještavanje o društvenoj održivosti: (a) Uvod u mjerenje održivog razvoja

- **Prezentacija:**

- Možemo li uistinu mjeriti održivost?;
- Pristupi mjerenju održivosti;
- Pokazatelji održivosti;
- Praktične dileme: Koji su pokazatelji najbolji? Koliko ih upotrijebiti?;
- Primjeri sustava mjerenja održivosti – Indeks urbane održivosti Kine, Arcadisov indeks održivih gradova (*Sustainable Cities Index*);
- Kako komunicirati rezultate provedenih mjerenja?

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Huang *et al.*, 2015.:
  - https://www.researchgate.net/publication/276621753_Defining_and_measuring_urban_sustainability_a_review_of_indicators
- **Dodatna:**
- Portney, K. (2003), *Taking Sustainable Cities Seriously*, Cambridge, Massachusetts: MIT Press
- Neamtu, B. *et al.*, 2009,
  - <http://rtsa.ro/tras/index.php/tras/article/view/210/206>

Lekcija 4: Mjerenje društvene održivosti i izvještavanje o društvenoj održivosti: (b) Izvještavanje o održivosti u javnim tijelima i privatnim poduzećima

- **Prezentacija:**

- Što je izvještavanje o održivosti (*sustainability reporting*)?;
- Zašto izvještavati i tko treba izvještavati?;
- Dobrovoljno nasuprot obveznom izvještavanju;
- Standardi izvještavanja o održivosti – tko ih stvara, što se njima mjeri;
- Izvještavanje o održivosti i javne organizacije;
- Izazovi, posebno za javni sektor;
- Glavne kritike izvještavanja o održivosti.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- Global Reporting Initiative, 2012,
  - <https://www.globalreporting.org/resource/library/Public-sector-sustainability-reporting-remove-the-clutter%20reduce-the-burden.pdf>
- **Dodatna:**
- Skaidre Zickiene, Liongina Juozaitiene, 2013,
  - http://www.su.lt/bylos/mokslo_leidiniai/soc_tyrimai/2013_31/zickiene_i_uozaitiene.pdf

- **Trajanje lekcije:** (a + b) 120 minuta

Vježba:

- Polaznik/ca piše esej do 1500 riječi te ga postavlja na platformu tečaja. U esej treba uključiti vlastite argumente, kao i argumente iz literature – u tom slučaju potrebno je navesti izvor. Uz navedeni pisani tekst, molimo da uključite manji crtež (vlastite izrade) ili sliku (iz literature) koja na dobar način ilustrira izvještavanje o održivosti za neki od pokazatelja (npr. postoje primjeri gradova u Nizozemskoj koji koriste rode kako bi pokazali što gradovi

rade vezano uz zagađenje zraka – ukoliko je zagađenje veće u odnosu na prijašnju godinu, kljun rode se spušta ukazujući na negativan trend; ukoliko se zagađenje smanjuje, kljun se uzdiže). Pitanja na koja treba odgovoriti: Što je moguće poduzeti kako bi se povećala čitanost izvješća o održivosti koja izrađuju kompanije i/ili poslovni sektor? Koje vrste informacija i u kojem obliku bi trebale biti dostupnije široj javnosti? Znete li za grad/tvrtku/agenciju iz javnoga sektora koji su primjer dobre prakse u ovome području? Ukoliko da, molimo navedite primjer.

Trajanje vježbe: 3 sata

Pokazatelji za ocjenjivanje:

- esej treba uključivati i pisani dio i navedeni crtež / sliku;
  - esej treba obuhvatiti sva pitanja iz zadatka; argumenti trebaju biti povezani u koherentnu cjelinu;
  - dodatni bodovi dodjeljuju se za eseje koji uključuju praktične primjere, konkretne reference na aktivnosti koje određeni gradovi provode;
  - od polaznika se očekuje da integriraju literaturu / rasprave iz materijala i predložene literature;
  - kvaliteta argumenata, gramatika i usklađenost s formalnim zahtjevima - dostavljanje radova na vrijeme, dužina eseja i sl.
-

Modul 4

„Održiva arhitektura i upravljanje energijom“

Uvod u modul:

Ovaj modul je podijeljen u pet lekcija koje obuhvaćaju osnovno tehničko znanje o energetici, otpadu i sustavima upravljanja vodom u zgradama. Pored teorijskog znanja s područja prirodnih znanosti, prvenstveno fizike, kemije i biologije, mnogi primjeri slikovito opisuju što je održivost, primijenjena u praksi.

Ciljevi:

- naučiti koje su izvedive tehničke mogućnosti za održivu prenamjenu i obnovu koje se mogu osmisliti prije ili u fazi izrade glavnog arhitektonskog projekta;
- naučiti kako procijeniti razinu održivosti određenog projekta prenamjene i obnove, koristeći pokazatelje kao što su energetska učinkovitost zgrade (kWh/m² ili energetska razred učinkovitosti) i ugljični otisak (CO₂ po osobi, po zaposleniku, po m²).

Materijali:

- PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom;
- PDF dokumenti;
- Internetske poveznice na relevantne članke ili interaktivne aplikacije;
- Videozapisi.

Indeks:

- **1 - Potrošnja energije u zgradama;**
- **2 - Održiva arhitektura i energija;**
- **3 - Obnovljivi izvori energije u zgradama;**
- **4 - Održivo gospodarenje vodom;**
- **5 - Održivo gospodarenje otpadom.**

Ukupno trajanje modula: 10 sati (600 minuta)

Stečeno znanje:

- znati razlikovati najvažnije vrste izvora energije u zgradama i vrste potrošnje energije;
- razumjeti troškove energije u zgradama stambenog, javnog i poslovnog sektora (daljinsko grijanje, plin, električna energija, npr. Eur ili kn/kWh);
- usvojiti znanje o obnovljivim izvorima energije i mogućim primjenama;
- razumijevati na osnovnoj razini sustave vodoopskrbe i mogućnosti pročišćavanja otpadnih voda u zgradama;
- upoznati se s mogućnostima održivog gospodarenja otpadom u zgradama, kao što su recikliranje, kompostiranje, ponovna upotreba itd.

Ishodi učenja:

Polaznik/ca će:

- moći raditi osnovne izračune potrošnje energije i troškova u zgradama (jednostavni energetske pregled);
- moći raditi osnovne izračune proizvodnje energije iz fotonaponskih sustava;
- moći savjetovati lokalne vlasti ili privatne investitore u ranim fazama razvoja projekta (o npr. zelenoj javnoj nabavi, smjernicama održivosti);
- moći predlagati mjere energetske učinkovitosti i primjenu obnovljivih izvora energije;
- moći predlagati mjere za održivo gospodarenje otpadom i vodama.

Predavači/ce:

Stručnjaci s područja elektrotehnike, strojarstva i građevine, arhitekture, biologije i ekologije te ostalih relevantnih područja.

Sadržaj:

Lekcija 1: Potrošnja energije u zgradama

- **Prezentacija:**
  - Energija: Osnovne činjenice o energiji, jedinicama i izračunima, energiji i fizici zgrade;
  - Zakonodavni okvir: EPBD direktiva, Direktiva o energetske učinkovitosti, tehnički pravilnici i akti;
  - Energija i emisije;
  - Sustavi za grijanje, hlađenje i ventilaciju, uobičajeni sustavi grijanja, obnovljivi sustavi grijanja;
  - Električna energija: rasvjeta, uređaji;
  - Mjerenje i verifikacija.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Pravilnici (stranice 1-19);
  - https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/Building_Codes.pdf
- Energy Efficiency Good Practise Guide:
  - http://www.nihe.gov.uk/energy_efficiency_good_practice_guide.pdf

- **Dodatna:**

- Priručnici za energetske preglede i energetska certificiranje (Energetski institut Hrvoje Požar)
- vidi bibliografiju Modula 4 u dodatku.

- **Didaktički alati:**

- SEE 2050 – Online aplikacija nalazi se na poveznici:
  - <https://www.see2050energymodel.net>

Igra vam dozvoljava kontrolu i kreiranje vlastitih putanja za odabranu zemlju. Možete odabrati bilo koju od zemalja JI Europe. Cilj je vidjeti kako određene mjere utječu na ukupna smanjenja emisija CO₂. Polaznici trebaju poslati sliku (screenshot) rezultata mentoru putem e-pošte.

- **Trajanje lekcije:** 120 minuta

Lekcija 2: Održiva arhitektura i energija

- **Prezentacija:**

- Održiva arhitektura;
- Utjecaj zgrade na okoliš;
- *Načela pasivnog solarnog i energetske učinkovitog dizajna:* projektiranje prema lokalnim uvjetima – klimi, topografiji, vegetaciji, orijentacijama, okolnim zgradama (strukturama stvorenim ljudskom rukom); lokalni resursi; projektiranje prema načinu života korisnika, financijskim, socijalnim i drugim osobitostima; lokalno zakonodavstvo vezano uz gradnju; očuvanje graditeljske baštine; elementi pasivnog solarnog dizajna, pasivni solarni sustavi za grijanje i hlađenje; primjeri suvremenog dizajna te primjeri povijesne i tradicijske gradnje; upotreba materijala i životni ciklus materijala u zgradama; upotreba lokalnih i recikliranih materijala; biotektura ('zeleni' zidovi i krovovi); 'earthshipovi'; oporavak topline i sustavi za pohranu (skladištenje) topline; zrakonepropusnost u zgradama; integrirani sistemi grijanja, hlađenja, ventilacije; pasivni solarni principi (prema Passivhaus-

Institutu); učinkovito i prirodno osvjetljenje; mjere poboljšanja u postojećim zgradama; kako smanjiti energetske potrošnje u zgradama; povrat investicija – usporedba ovisno o raznim preporučenim mjerama.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- An introduction to Vauban district;
  - <http://www.vauban.de/en/topics/history/276-an-introduction-to-vauban-district>
- Strategies for Sustainable Architecture (poglavlja 1, 4 & 5).
  - http://library.uniteddiversity.coop/Ecological_Building/Strategies_for_Sustainable_Architecture.pdf

- **Dodatna:**

- vidi bibliografiju Modula 4 u dodatku.

- **Videozapis:**

- Prenamjena tvornice cementa u Barceloni, kratak video s primjerom dobre prakse:
  - <https://www.youtube.com/watch?v=2Gz-6BHagw>

- **Trajanje lekcije:** 140 minuta

Lekcija 3: Obnovljivi izvori energije u zgradama

- **Prezentacija:**

- *Uvod u obnovljive izvore energije: definicije i vrste*; povijest korištenja energije; osnovni aspekti; prednosti i mane;
- *Proizvodnja električne energije*: osnove energije vjetra; ekonomski i energetske aspekti energije vjetra; osnove fotonaponskih (FN) elektran; specifične karakteristike FN-a; ekonomski i energetske aspekti FN-a; jednostavni izračuni za proizvodnju električne energije iz energije sunca;
- *Proizvodnja toplinske energije*; sunčevi toplinski sustavi; osnovni principi i ekonomski aspekt; individualno i daljinsko grijanje u zgradama; grijanje biomasom; kogeneracija i daljinsko grijanje; geotermalna energija; toplinske pumpe - osnovni princip;
- *Trendovi i scenariji*: od centraliziranih energetske sustava do decentraliziranih sustava obnovljivih izvora energije; energetske zadruge, princip "Bürgerenergie" – zajedničko vlasništvo nad elektranama, princip „prosumer“ tj. „protrošač“ (proizvođač / potrošač); pametne mreže.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
  - Izveštaj RENewables 2016 Global status (stranice 26-38):
    - <http://www.ren21.net/status-of-renewables/global-status-report>
  - Wikipedia - Renewable energy:
    - https://en.wikipedia.org/wiki/Renewable_energy

- **Dodatna:**
  - vidi bibliografiju Modula 4 u dodatku.

- **Videozapisi:**

- Smart Energy Systems: 100% Renewable Energy at a National Level;
  - <https://www.youtube.com/watch?v=eiBiB4DaYOM>
- Primjer dobre prakse iz Hrvatske (COMPASS – studija slučaja):
Obnova i prenamjena kompleksa bivše vojarnje u Koprivnici:
  - <https://www.youtube.com/watch?v=2ynvimyPaIY>

- **Didaktički alati:**

- Online kalkulator PVGIS Photovoltaic Geographical Information System (PVGIS);
    - <http://re.jrc.ec.europa.eu/pvgis/apps4/pvest.php>
- Ovaj alat ima arhivu potencijala energije sunca u kartografskom obliku, te je moguće procijeniti proizvodnju električne energije iz fotonaponskih (FN) sustava u Europi, Africi i Jugozapadnoj Aziji. Cilj ovoga zadatka je izračunati koliko električne energije se može proizvesti iz 3 fotonaponska sustava sa različitim instaliranim snagama: 1, 5 i 10 kW. Polaznici mogu sami odabrati lokacije, kao i ostale parametre. Polaznici trebaju poslati rezultate izračuna mentoru / predavaču putem e-pošte.

- **Trajanje lekcije:** 140 minuta

Lekcija 4: Održivo gospodarenje vodama

- **Prezentacija:**

- Suvremeni izazovi u gospodarenju vodama: suše, poplave, zagađenja i onečišćenja;
- Upotreba vode u javnim zgradama: voda za piće, pranje, ispiranje i zalijevanje vrtova;
- Upravljanje potražnjom za vodom; zakonska ograničenja korištenja vode; mjerenje potrošnje vode i sustav naplate; obrazovne kampanje; upotreba električnih i analognih (perlatori/aeratori za slavine i glave tuša) uređaja za učinkovito korištenje vode;

- Skupljanje kišnice: principi, pročišćavanje, upotreba; ponovna upotreba otpadne vode; od pitke vode do ispusta;
- Konačna obrada otpadnih voda; biljni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda; uloga javnih zgrada u ublažavanju poplava; zeleni krovovi, spremišta za vodu.

● **Literatura:**

- **Obavezna:**

- WHO: Rainwater harvesting:
  - http://www.who.int/water_sanitation_health/gdwqrevision/rainwater.pdf
- Advantages & Disadvantages of Rainwater Harvesting:
  - http://www.conserve-energy-future.com/Advantages_Disadvantages_Rainwater_Harvesting.php
- What is a Green Roof?
  - <http://science.howstuffworks.com/environmental/green-science/green-rooftop.htm>

- **Dodatna:**

- vidi bibliografiju Modula 4 u dodatku.

● **Videozapisi:**

- Operating and installing a rainwater harvesting system:
  - <https://www.youtube.com/watch?v=BJr5FSGeEZE>
- Capture the Rain and Rebuild the Economy:
  - https://www.youtube.com/watch?v=wJqUEv_DwMA
- Stormwater Reuse Animation:
  - https://www.youtube.com/watch?v=iw0mLuG7_2s
- How To Build A Constructive Wetland Garden:
  - <https://www.youtube.com/watch?v=HIGYUQPTX8s>

● **Didaktički alati:**

- Online igra: *Test your Watersense* - otvorite online kalkulator na poveznici: i slijedite upute. Igra će vas provesti kroz metode uštede vode:
  - <https://www.epa.gov/watersense/test-your-watersense>

● **Trajanje lekcije:** 130 minuta

Lekcija 5: Održivo gospodarenje otpadom

● **Prezentacija:**

- Što je otpad?; Koji su izazovi povezani s gospodarenjem otpadom?; Zašto je otpad odličan resurs za proizvodnju novih proizvoda?

- Hijerarhija principa održivog gospodarenja otpadom;
- Kako smanjiti količinu proizvedenog otpada?; postupci smanjenja proizvodnje otpada; prilagođavanje (i optimiziranje) svakodnevnih potreba i aktivnosti;
- Najčešće vrste otpada proizvedenog u javnim zgradama;
- Ponovna upotreba najčešćih vrsta otpada proizvedenog u javnim zgradama, uključujući i energetske uporabu na mjestu proizvodnje;
- Recikliranje; osnovni principi i utjecaj na klimatske promjene; ugovori s poduzećima za sortiranje i recikliranje otpada; primjeri dobrih praksi;
- Zelena javna nabava;
- Edukacija zaposlenika javnih zgrada na temu gospodarenja otpadom.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- Wastehouse:
  - <http://arts.brighton.ac.uk/business-and-community/wastehouse.html>
- Global Development Research Centre: Green Procurement:
  - <http://www.gdrc.org/sustdev/concepts/14-gproc.html>
- Radošević, J., Božičević Vrhovčak, M.: Potencijali otpada; DOOR, Zagreb, 2016.:
  - <http://www.door.hr/wp-content/uploads/2016/01/Potencijali-otpada1.pdf>
- **Dodatna:** Održivo gospodarenje otpadom:
  - https://www.simet.unizg.hr/hr/nastava/predavanja/preddiplomski-sveucilisni-studij-metalurgija/3-godina-preddiplomskog-studija/odrzivo-gospodarenje-otpadom/view/switchLanguage?set_language=en-us
  - vidi bibliografiju Modula 4 u dodatku.

- **Videozapis:**

- Story of Stuff, kratki edukativni video:
  - <https://www.youtube.com/watch?v=9GorqroigqM>

- **Trajanje lekcije:** 130 minuta

Vježbe:

- Online aplikacija: <https://www.see2050energymodel.net/>;
- Online kalkulator: <http://re.jrc.ec.europa.eu/pvgis/apps4/pvest.php#>;
- Online aplikacija: Test your Watersense:
https://www3.epa.gov/watersense/test_your_watersense.html

Pokazatelji za ocjenjivanje:

- Uspješno odrađene vježbe 1) i 2) – preslika zaslona (screenshot) završenih zadatka s rezultatima na vrijeme poslana predavaču / mentoru; Polaznici trebaju imati ograničeno vrijeme tijekom i po završetku modula za javljanje predavaču / mentoru putem e-pošte, Skypea i sl. radi podrške.
-

Modul 5

„Urbanističko planiranje i participativno planiranje“

Uvod u modul:

Modul prikazuje osnovne pojmove koji pokrivaju područja urbanističkog i participativnog planiranja, a započinje usporedbom znanstvene fantastike i stvarnosti. Zatim objašnjava povijest urbanog planiranja kroz različita stoljeća i kulture u Europi. Nakon toga, modul prikazuje primjere i pristupe urbanističkog planiranja od sredine 19. stoljeća do danas. Nadalje, modul će objasniti kako je participativno planiranje započelo 1970-ih u Njemačkoj, kako iz perspektive „odozdo prema gore“, tako i iz perspektive „odozgo prema dolje“.

Ciljevi:

Prvi je cilj pružiti znanje o tome zašto su oblici gradova u Europi danas takvi kakvi jesu. Modul također pokazuje što je pošlo po zlu posljednjih godina i što se može napraviti kako se ne bi ponovile iste pogreške pri urbanističkom planiranju. Ključni je cilj ojačati osjetljivost za održivo urbanističko planiranje, uzimajući pritom u obzir tri faktora: okolišni, društveni i ekonomski stup održivosti.

Materijali:

- PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom;
- PDF dokumenti;
- Internetske poveznice na relevantne članke ili interaktivne aplikacije;
- Videozapisi.

Indeks:

- 1 - Urbanističko planiranje (prvi dio);
- 2 - Urbanističko planiranje (drugi dio);
- 3 - Participativno planiranje;
- 4 - Usporedba urbanističkog i participativnog planiranja.

Ukupno trajanje modula: 10 sati (600 minuta)

Stečeno znanje:

- znanje o povijesti urbanističkog planiranja u Europi;
- znanje o urbanističkom planiranju općenito;
- znanje o novim idejama i kreativnim vizijama;
- znanje o različitim participativnim pristupima.

Ishodi učenja:

Polaznik/ca će:

- moći raditi na urbanističkom planiranju;
- unaprijediti vještine arhitekture i građevinstva;
- razumjeti širi smisao participacije i održivosti (ne samo u odnosu na ekonomske čimbenike, nego i u odnosu na društvene i okolišne);
- moći kreirati dobre ideje za rješavanje sukoba, na kolaborativnoj i multidisciplinarnoj osnovi;
- moći surađivati s dionicima;
- moći raditi na izgradnji zgrada, prenamjeni starih infrastruktura ili neobrađenih zemljišta, neovisno o ekonomskim aspektima.

Predavač/ica: Stručnjak/inja održive i urbane geografije, društvenih i političkih znanosti te drugih relevantnih područja.

Sadržaj:

Lekcija 1: Urbanističko planiranje (prvi dio)

- **Prezentacija:**
  - Znanstvena fantastika vs. stvarnost: zašto neki planeri preporučaju usporedbu fiktivnih scenarija s nedavnim razvojem stvarnih gradova;
  - Definicija: Što je urbanističko planiranje? (video);
  - Povijest urbanističkog planiranja:
    - Od antike do srednjeg vijeka;
    - Od renesanse do baroka;
    - Od rane industrijalizacije do Hausmannovog Pariza;
    - Od Hausmannovih sljedbenika do *vrtnog grada*;
    - Moderna vremena: Le Corbusier, fašizam, komunizam, razdoblje nakon Drugog svjetskog rata.
- **Literatura:**
  - **Obavezna:**
  - Videozapis “What is urban planning?” (trajanje: 2 minute, u sklopu prezentacije);

- www.youtube.com/watch?v=5ot_1tbQX8;
- The History of Urban Planning (trajanje: 30 minuta);
- en.wikipedia.org/wiki/History_of_urban_planning;
- Exploration and comparison of old city maps, za primjer (trajanje: 30 minuta):
- historic-cities.huji.ac.il

- **Dodatna:**
- "Was Stadtplaner von Science Fiction lernen können" (2016):
- <http://www.welt.de/wissenschaft/article153981028/Was-Stadtplaner-von-Science-Fiction-lernen-koennen.html>
- McGill – School of Urban Planning (2016). "What is Urban Planning?":
- <https://mcgill.ca/urbanplanning/planning>

- **Trajanje lekcije:** 105 minuta

Lekcija 2: Urbanističko planiranje (drugi dio)

- **Prezentacija:**
  - Uvod: Europa danas;
  - Sektorska tranzicija s obzirom na teoriju tri ekonomska sektora (Fourastié i drugi);
  - Promjena paradigme u europskim društvima: kako pojmovi poput „zaštita okoliša“, „održivost“ i „društvena jednakost“ postaju sve značajniji od kraja 1960-ih godina;
  - Kako je to utjecalo na službeno planiranje.

- **Literatura:**
  - **Obavezna:**
  - Urbanističko planiranje (trajanje: 30 minuta):
  - www.britannica.com/topic/urban-planning
  - Videozapis "How to create an attractive city" (trajanje: 15 minuta, u sklopu pretenzicije):
  - www.youtube.com/watch?v=Hy4QjmKzF1c
  - Internetska igra „Plan it green“ (trajanje: 45 minuta):
  - www.planitgreenlive.com/en/play (Registration necessary)

  - **Dodatna:**
  - The Garden City Concept by Ebenezer Howard (1850-1928) - originally published in "Garden Cities of tomorrow", Sonnenschein publishing, 1902.

- **Trajanje lekcije:** 120 minuta

Lekcija 3: Participativno planiranje

- **Prezentacija:**

- Definicija pojma „participacija“;
- Primjeri loših praksi;
- Povijest participativnog planiranja i recentni razvoj;
- Različite vrste javne participacije;
- Pristupi odozgo prema dolje i odozdo prema gore;
- Primjeri dobrih praksi;
- Mauergarten - Berlin (videozapis).

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Primjer dobre prakse iz Njemačke (COMPASS – studija slučaja): Mauergarten, Berlin (videozapis) (trajanje: 10 minuta, u sklopu prezentacije):

- www.youtube.com/watch?v=4Z2COI5tg2Y&feature=youtu.be

- Participacijom građana do društvenih inovacija:

- <http://bit.ly/2uqLC7d>

- Prvi dio: "The role of planning in the development of Shenzhen, China: rhetoric and realities" (trajanje: 90 minuta - potrebna registracija):

- www.academia.edu/

- Drugi dio: "Setting the scene" i četvrti dio "Meeting the digital age" u "New approaches to urban planning":

- aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/10244/isbn9789526051918.pdf?sequence=1

- Videozapis s Nabeelom Hamdijom, arhitektom i urbanistom, o platformi UN-Habitat worldwide "Participation in Practice" (trajanje: 10 minuta):

- www.youtube.com/watch?v=7r9IY4CtKI

- Online igra "Footprint calculator" Provjeri svoj osobni ekološki otisak na Zemlji (trajanje: 15 minuta):

- footprint.wwf.org.uk/ i / ili www.nature.org/greenliving/carboncalculator/

- **Dodatna:**

- Definition of Participatory Planning (2016):

- https://en.wikipedia.org/wiki/Participatory_planning

- Arnstein, Sherry R. (July 1969). "A Ladder Of Citizen Participation". Journal of the American Institute of Planners. 35 (4): 216:

- [doi:10.1080/01944366908977225](https://doi.org/10.1080/01944366908977225)

- We are the City (2016):

- <https://issuu.com/citiesthemagazine/docs/weown-issuu>
- Participation and urban planning. German “federal ministry for economic collaboration and development” (2016):
- <http://www.connective-cities.net/en/topics/integrated-urban-development/participation-and-urban-planning>

- **Trajanje lekcije:** 160 minuta

Lekcija 4: Usporedba urbanističkog i participativnog planiranja

- **Prezentacija:**

- Iznijeti osnovne informacije u sklopu pripreme za vježbu (mini-esej): polaznici trebaju elaborirati kako urbanističko i/ili participativno planiranje funkcionira ili kako je funkcioniralo u njihovom gradu.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Preuzimanje i slušanje power point prezentacija, klikanje na poveznice po potrebi;

- **Dodatna:**

- Za pripremu za pisanje eseja, polaznicima se preporuča da se dodatno upoznaju s trenutačnim stanjem u planiranju u njihovom gradu kroz istraživanje na internetu. Ovdje su dani primjeri vrsta članaka i dokumenata koji se mogu koristiti, da bi eseji bili argumentiraniji i kvalitetniji. Primjeri članaka odnose se na sljedeće gradove: Zagreb, Cluj-Napoca, Rim, Sofija.
- Zagreb Info (2016):
  - <https://en.wikipedia.org/wiki/Zagreb>
- Urban Planning in Zagreb (2016):
  - <http://hrcak.srce.hr/file/210546>
- Cluj-Napoca Info (2016):
  - <https://en.wikipedia.org/wiki/Cluj-Napoca>
- Planning in Cluj-Napoca (2016):
  - <http://urbasofia.eu/en/strategic-planning-2/integrated-strategic-plan-for-the-cluj-napoca-metropolitan-area/>
- Rome Info (2016):
  - <https://en.wikipedia.org/wiki/Rome>
- Planning in Rome (2016):
  - <https://useact.files.wordpress.com/2013/11/planning-tools-and-incentives-for-urban-regeneration.pdf>
- Sofia Info (2016): <https://en.wikipedia.org/wiki/Sofia>
- Controversial about Sofia's Planning (2016):
  - <http://sushiandarchitecture.net/?p=268>

- **Trajanje lekcije:** 215 minuta

Vježba:

- Polaznici trebaju napisati mini-esej u kojem trebaju elaborirati kako urbanističko i/ili participativno planiranje funkcionira ili kako je funkcioniralo u njihovom gradu. Polaznici su slobodni izabrati recentne primjere, kao i iznimne slučajeve iz prošlosti. Eseji moraju biti uneseni na platformu tečaja i vidljivi drugim polaznicima. Esaj ne bi trebao biti duži od 500 / 600 riječi.

Pokazatelji za ocjenjivanje:

- povezanost s temama modula, njihovo vidno razumijevanje i usvajanje;
  - ukazivanje na ključne teme i ključna pitanja koja se tiču njihovog grada;
  - logična povezanost ovih ključnih točaka;
  - ispunjavanje svrhe eseja;
  - prikladna dužina rada (oko 500 / 600 riječi).
-

Modul 6 „Osnove GIS mapiranja“

Uvod u modul:

Ovaj modul se implementira kako bi se osigurao praktični alat koristan i za potrebe analize konteksta, a i kao participativni alat. Modul kombinira i teorijski pristup koji daje pregled kartografije, zemljopisa i participativnog mapiranja, kao i praktičniji i metodološki pristup o participaciji i osnovnoj uporabi GIS mapiranja (GIS - geografski informacijski sustavi / *Geographic Information Systems*).

Ciljevi:

- naučiti polaznike kako stvoriti jednostavnu online mapu u koju mogu sistematizirati prikupljene informacije;
- razviti analitičko razmišljanje na koji se način participativno mapiranje može primijeniti na sudjelovanje građana u njihovim projektnim prijedlozima održive prenamjene i obnove.

Materijali:

- PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom;
- PDF dokumenti;
- Internetske poveznice na relevantne članke i videozapise;
- Google Fusion Table.

Indeks:

- 1 - Od klasične kartografije do radikalne geografije;
- 2 - Uvod u geografske informacijske sustave;
- 3 - Participativno GIS mapiranje i praćenje;
- 4 - Primjeri dobrih praksi;
- 5 - Open Source i privatni PGIS alati.

Ukupno trajanje modula: 10 sati (600 minuta)

Stečeno znanje:

- stečena nova teorijska i praktična znanja o participativnom mapiranju;

- izgrađeni kapaciteti za predviđanje i planiranje korištenja participativnog mapiranja u projektima održive obnove i prenamjene.

Ishodi učenja:

- Polaznici će biti osposobljeni za izradu osnovne mape putem Google Maps Fusion Table.

Predavači: Stručnjaci iz područja međunarodne suradnje, sukoba u zaštiti okoliša i geo-referentnim bazama podataka o zaštiti okoliša.

Sadržaj:

Lekcija 1: Od klasične kartografije do radikalne geografije

- **Prezentacija:**
  - osnove kartografije i geografije: klasično mapiranje;
  - kritičko mapiranje;
  - radikalna geografija.
- **Trajanje lekcije:** 60 minuta

Lekcije 2: Uvod u geografske informacijske sustave

- **Prezentacija:**
  - Informiranje o GIS-u: Što je GIS? Što GIS radi? Kako funkcionira GIS? Zašto koristimo GIS? Što znati prije korištenja GIS-a?
- **Trajanje lekcije:** 25 minuta

Lekcije 3: Participativno GIS mapiranje i praćenje

- **Prezentacija:**
  - Više saznanja o participativnom GIS mapiranju: uvod u participativni GIS;
  - Autohtono mapiranje: primjer povijesnog razvoja mapiranja zajednice (*community mapping*);
  - Metodološki pristup mapiranju zajednice: primjer *Iconoclastas*;
  - Participativno praćenje kroz GIS;
  - Potencijalni način upotrebe PGIS-a.
- **Trajanje lekcije:** 40 minuta

Lekcija 4: Primjeri dobrih praksi

- **Prezentacija:**

- Pregled primjera mapiranja zajednice i drugih GIS mapiranja vezanih uz pitanja zaštite okoliša i energije iz Engleske, Italije, Perua, Ekvadora i Hrvatske:
- primjer "mapiranja za promjenu"; EJOLT – kreiranje baze podataka i mapiranje;
- Talijanski atlas i participativno mapiranje;
- Iskustvo participativnog mapiranja okoliša u Peruu (Rio Pastaza) i Ekvadoru;
- Solarno mapiranje Velike Gorice: Aplikacija Velika Gorica – Solarni grad (Hrvatska);
- UP4C (Urban Planning 4 Citizens) - interaktivna karta (Dubrovnik - Hrvatska).

- **Trajanje lekcije:** 40 minuta

Lekcija 5: Open Source i privatni PGIS alati

- **Prezentacija:**

- Pregled „privatnog“ i open source GIS softvera i aplikacija.
- GIS programi (Google Map Maker, Qgis, Google Earth): aplikacije i softver; vježba.

- **Trajanje lekcije:** 30 minuta

Obavezna literatura:

Polaznik/ca treba pregledati popis literature modula te, ovisno o osobnome interesu, odabrati naslove (internetske članke i videozapise) i pročitati i/ili pogledati materijale.

Trajanje čitanja: 45 minuta

Vježbe:

Od polaznika se traži da razmisle koje sve informacije bi mogle biti korisne za analizu lokalnog konteksta lokacije koja im je dodijeljena za terensku praksu: dionici (predstavnici lokalnih vlasti, organizacije civilnog društva, poduzeća, koje skupine građana su relevantne unutar opće populacije i sl.), postojeći projekti, aktivnosti i usluge (socijalne službe i usluge ranjivim skupinama u populaciji, usluge zaštite okoliša, prikupljanje otpada, obrazovne usluge, zdravstvene usluge, prijevoz, itd.), povezane lokacije i prostori itd.

Moraju odlučiti o mapiranju 1 ili 2 pokazatelja, prikupiti podatke i pokušati razviti mapu, nakon prolaska uvodnog dijela Modula i po uputama koje im treba dati predavač/mentor.

Na primjer: mapiranje društvenih organizacija koje bi mogle biti potencijalno zainteresirane za projekt u susjedstvu ili nešto široj okolini zadane lokacije za održivu prenamjenu i obnovu: to mogu biti organizacije koje rade s ranjivim skupinama, organizacije koje se bave obrazovanjem, zaštitom okoliša, kulturne organizacije, organizacije koje se bave starijim osobama, sindikati, zadruge, ili bilo koji druge vrste organizacija koje se može smatrati relevantnima za kontekst projekta:

- **Korak 1:** prepoznati ih (i popisati);
- **Korak 2:** prikupiti njihove zemljopisne podatke (njihovu adresu / koordinate);
- **Korak 3:** pripremiti mali opis od jedne ili dvije rečenice, za svaki subjekt koji je mapiran;
- **Korak 4:** izraditi Google spreadsheet tablicu s tim podacima;
- **Korak 5:** izraditi Google fusion tablicu nakon odslušane prezentacije u trećoj lekciji modula, slijedeći upute predavača i uz pomoć video-vodiča koji je [ovdje](#) dostupan. Moguće je upotrijebiti i draft spreadsheeta za Googleovu fusion tablicu, dostupan [ovdje](#).
- **Korak 6:** dovršiti kartu i poslati predavaču/mentoru.

Trajanje vježbe: 6 sati

Pokazatelji za ocjenjivanje:

- Ova se vježba ne ocjenjuje bodovima ili ocjenama, dovoljna je izrada mape. Mapa može biti više ili manje razvijena, ali polaznik/ca mora biti izrađenja slijedeći zadane korake i upute predavača.
- Polaznicima se treba pružiti mogućnost traženja pomoći od predavača putem e-pošte, Skypea ili razgovora uživo. Nakon slanja mape predavaču, polaznici dobivaju potvrdu zaprimanja mape i kratki komentar uspješnosti, odnosno kvalitete izrade. Za prolazak modula potrebno je izraditi 1 mapu.

Modul 7

„Osnivanje poduzeća i prikupljanje sredstava“

Uvod u modul:

Ovaj modul daje sveobuhvatni pregled koraka za pokretanje vlastitoga poduzeća te pruža korisne savjete o najuobičajenijim načinima osiguravanja financijskih sredstava. Tijekom modula polaznici će učiti o različitim vrstama poslovnih organizacija i njihovoj svrsi, kao i dobiti pregled najraširenijih oblika financijskih institucija te njihovih prednosti i nedostataka.

Ciljevi:

Glavni je cilj prenijeti polaznicima informacije o tome kako se poslovna ideja strukturira, kako razviti plan i strategiju koja se temelji na potrebama i svrsi samoga poduzeća. Posljednji dio modula usmjeren je na upoznavanje polaznika s različitim financijskim organizacijama koje mogu osigurati financijska sredstva za normalan tijek poslovanja te rizicima koji navedene organizacije sa sobom nose. Polaznici će se upoznati s različitim vrstama aktivnosti prikupljanja financijskih sredstava i situacijama za koje su te aktivnosti prikladne. Poseban naglasak stavljen je na prilike koje pružaju fondovi Europske unije.

Materijali:

- **Slušanje predavanja i istraživanje:**
  - PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom
  - računalo (laptop, tablet, itd.);
  - pristup internetu;
  - članci u stručnim časopisima;
  - videozapisi.

Indeks:

- 1 - Kako osnovati poduzeće;
- 2 - Poslovno planiranje i strategija;
- 3 - Načini osiguravanja financijskih sredstava;
- 4 - Financijske institucije i organizacije.

Ukupno trajanje modula: 10 sati (600 minuta)

Stečeno znanje:

- pregled ekonomskih mehanizama;
- engleski poslovni rječnik (B1-B2);
- teorijsko znanje za razvoj poslovanja;
- pregled općih finansijskih institucija;
- pregled različitih tehnika osiguravanja finansijskih sredstava.

Ishodi učenja:

Polaznik/ca će:

- moći izraditi poslovni plan;
- moći uspješno provesti aktivnosti osiguravanja finansijskih sredstava;
- moći upravljati kampanjom osiguravanja finansijskih sredstava.

Predavač/ica: Stručnjak/inja iz područja poslovnoga upravljanja.

Sadržaj:

Lekcija 1: Kako osnovati poduzeće

- **Prezentacija:**
  - glavni izazovi i pravni aspekti osnivanja poduzeća;
  - vrste poduzeća;
  - samostalna djelatnost,
  - društva s ograničenom odgovornošću,
  - nevladine organizacije.
- **Literatura:**
  - **Obavezna:**
  - What is enterprise?
    - http://www.economicsonline.co.uk/Business_economics/What_is_enterprise.html
  - The Different Forms and Types of Enterprise in Business:
    - <http://www.entrepreneurshipsecret.com/different-forms-of-enterprise/>
  - **Dodatna:**
  - Different types of social enterprises:
    - <http://www.cwda.co.uk/Social-enterprise/Different-types-of-Social-Enterprises>
  - Top Ten Tips for Grant Fundraising Success:
    - <https://www.fundsforngos.org/all-listings/top-ten-tips-grant-fundraising-success/>

- Five Online Fundraising Best Practices for Small NGOs in Developing Countries:
  - <http://www.nptechforgood.com/2013/09/10/five-online-fundraising-best-practices-for-small-ngos-in-developing-countries/>
- **Kratki videozapisi s različitim savjetima o tome kako osnovati poduzeće:**
  - <https://www.youtube.com/watch?v=GiJ-uJIVY5w>
  - <https://www.youtube.com/watch?v=pOGoxQ7HHfA>

- **Trajanje lekcije:** 120 minuta

Lekcija 2: Poslovno planiranje i strategija

- **Prezentacija:**

- definicija plana i strategije – glavni sadržaj navedenih dokumenata;
- primjeri i primjeri dobre prakse;
- strategija: izvori strategije; glavne komponente strategije; kako najbolje iskoristiti strategiju;
- poslovno planiranje;
- glavne razlike između plana i strategije;
- što bi trebao sadržavati poslovni plan; što poslovni plan čini dobrim?

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
  - Creating a Successful Strategy:
    - <http://www.isc.hbs.edu/strategy/creating-a-successful-strategy/pages/default.aspx>
  - Business Plans: A Step-by-Step Guide:
    - <https://www.entrepreneur.com/article/247574>
- **Dodatna:**
  - Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management:
    - <http://dfwebpresence.com/files/FlashDrives/New%20Drive/Classes/MGMT3850%20Entrepreneurship/Essentials%20of%20Entrepreneurship%20and%20Small%20Business%20Management/Frontmatter.pdf>
  - Judging a business by its cover: An institutional perspective on new ventures and the business plan:
    - https://www.researchgate.net/publication/223397271_Judging_a_business_by_its_cover_An_institutional_perspective_on_new_ventures_and_the_business_plan
- **Videozapis s osnovama poslovnoga plana:** (40 minuta)
  - https://www.youtube.com/watch?v=zlrB_X6fYZ0

- **Trajanje lekcije:** 130 minuta

Lekcija 3: Načini osiguravanja financijskih sredstava

- **Prezentacija:**

- Korištenje različitih tehnika prikupljanja sredstava – ovisno o prigodi, cilju, budžetu i željenom ishodu prikupljanja sredstava;
- zajmovi; kapital; krediti; darovnice.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- 14 Creative Financing Methods for Startups:

- <http://www.businessnewsdaily.com/1733-small-business-financing-options-.html>

- 10 Ways to Finance Your Business:

- <http://www.inc.com/guides/2010/07/how-to-finance-your-business.html>

- **Dodatna:**

- When does start-up innovation spur the gale of creative destruction?

- <https://core.ac.uk/download/files/153/6880921.pdf>

- Venture capital and the professionalization of start-up firms: Empirical evidence:

- https://www.researchgate.net/profile/Thomas_Hellmann/publication/4812211_Venture_Capital_and_the_Professionalization_of_Start-up_Firms_Empirical_Evidence/links/00b495231e9961b08a000000.pdf

- **Videozapisi:**

- Primjer dobre prakse iz Bugarske (COMPASS – studija slučaja): *Pretvaranje razvodnih kutija električne energije u umjetnička platna:*

- https://www.youtube.com/watch?v=t1QK_T_CoDg&t

- How To Throw A Successful Fundraiser With No Experience:

- <https://www.youtube.com/watch?v=9L67qYtiYA8>

- Fundraising 101: Rueben Mayes:

- <https://www.youtube.com/watch?v=GsvSWkEHNDk>

- **Trajanje lekcije:** 120 minuta

Lekcija 4: Financijske institucije i organizacije

- **Prezentacija:**

- Definicija glavnih financijskih institucija i organizacija – banke, rizični kapital (*venture capitalists*); poslovni anđeli: banke; anđeli investitori;

grupno financiranje (*crowdfunding*); rizični kapital; poslovni inkubatori; obitelji i prijatelji.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**

- Types of Financial Institutions:

- <http://finance.mapsofworld.com/financial-institutions/types.html>

- Types Of Financial Institutions And Their Roles:

- <http://www.investopedia.com/walkthrough/corporate-finance/1/financial-institutions.aspx>

- **Dodatna:**

- Novac / Portal EU-a za mala poduzeća:

- http://ec.europa.eu/small-business/finance/index_en.htm

- Programi Europske unije:

- http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/eu-programmes/index_en.htm

- Crowdsourcing Sites Review:

- <http://crowdsourcing-sites-review.toptenreviews.com/>

- **Videozapisi:**

- **Kako voditi uspješnu kampanju grupnog financiranja** (27 minuta)

- <https://www.youtube.com/watch?v=mlbjU-AXyCs>

- **Test profila osobnosti poduzetnika:** (15 minuta)

- <http://testyourself.psychtests.com/testid/3011>

- **Trajanje lekcije:** 130 minuta

Vježba:

Polaznik/ca mora pripremiti osnovni poslovni plan. Navedeni zadatak može pripremiti individualno ili se plan može pripremiti u grupama. Cilj je steći praksu u stečenim vještinama vezanim uz poslovno planiranje. Plan ne bi trebao biti dulji od 5-6 stranica i treba biti pripremljen u otvorenom formatu, bez korištenja predložaka. Polaznici mogu slobodno izabrati temu za njihov poslovni plan.

Pokazatelji za ocjenjivanje:

Kvaliteta poslovnoga plana. Sposobnost odabira zanimljive teme, dosljednost pri izradi dokumenta te usmjerenost na temu kao i sposobnost predstavljanja svih važnih pitanja u razvojnom poslovnom planu.

Modul 8

„Marketing i internacionalizacija poslovanja“

Uvod u modul:

Ovaj modul nudi pregled marketinških strategija počevši s definiranjem tržišta i osnovnim pojmovima tržišta (potražnja, ponuda, potrebe, tržišna dinamika i elementi), što je nadopunjeno prikazom važnijih značajki marketinških strategija. Opisuje što je marketinški plan i predstavlja način na koji je potrebno razviti isti, sukladno specifičnom sektoru. U dvjema lekcijama bit će predstavljena sveobuhvatna analiza dvaju značajnih marketinških alata iz područja održive prenamjene i obnove: Gradski (urbani) marketing i Zeleni marketing. Unutar ovih lekcija analizirat će se ciljevi, strategije i uloge javnih i privatnih sektora te će biti predstavljeni relevantne studije slučaja na razini Europske unije. Modul će zaokružiti završno izlaganje o strategiji internacionalizacije poslovanja za poduzetnike te analizom prednosti i nedostataka internacionalizacije poslovanja.

Ciljevi:

Glavni je cilj dati polaznicima uvodni pregled marketinških koncepata i na koji se način identificiraju, razumiju i zadovoljavaju potrebe kupaca i tržišta. Nadalje, modul će pojasniti polaznicima što su i koje su marketinške strategije (s posebnim naglaskom na gradski (urbani) marketing i zeleni marketing), s ciljem da polaznici upoznaju prikladne instrumente kako bi bili u mogućnosti donositi strateške i taktičke odluke u svrhu razvijanja uspješne promidžbene strategije. Korištenje studija slučajeva, temeljenih na stvarnim primjerima, pomoći će polaznicima u razumijevanju glavnih karakteristika marketinškoga pristupa.

Materijali:

- PowerPoint prezentacije sa snimljenim zvukom;
- PDF dokumenti;
- Internetske poveznice na relevantne članke.

Indeks:

- 1 - Što je tržište?
- 2 - Marketing;
- 3 - Marketinški plan;
- 4 - Gradski (urbani) marketing;

- 5 - Zeleni marketing;
- 6 - Internacionalizacija poslovanja.

Ukupno trajanje modula: 15 sati (900 minuta)

Stečeno znanje:

- strategije marketinga, pozicioniranje proizvoda i komunikacijske strategije (promidžbena komunikacija);
- dinamika tržišta;
- tehnike istraživanja tržišta i ocjena ponašanja potrošača.

Ishodi učenja:

Polaznik/ca će moći:

- ocijeniti kako funkcionira tržište (mehanizmi ponude i potražnje);
- promovirati i plasirati proizvod na tržište;
- razviti marketinški plan;
- ocijeniti što je gradski (urbani) marketing te raspoznati ulogu javnih i privatnih tijela u njemu;
- vjerodostojno komunicirati imidž i vrijednost grada;
- razviti strategiju zelenog marketinga;
- usvajati strategije internacionalizacije poslovanja.

Predavač/ica: Stručnjak/inja za marketing, stručnjak/inja za marketing na društvenim mrežama, promociju, poslovno upravljanje, upravljanje projektima, sociologiju i ostala relevantna područja.

Sadržaj:

Lekcija 1: Što je tržište?

- **Prezentacija:**
  - Uvod u tržišne sile: opskrba proizvodima i/ili uslugama, potražnja, potrebe i želje.
  - Što je tržište, sukladno ekonomskom pristupu.
  - Pregled tržišta s marketinškoga gledišta i marketinške strategije.
- **Literatura:**
  - **Obavezna:**
  - Internetski članak "*Economics Basics: Supply and Demand*":
  - <http://www.investopedia.com/uni/versity/economics/economics3.asp>

- **Dodatna:**
- “*The market forces of Supply and Demand*”, in “*How Market works*” part II, Cengage learning.

- **Trajanje lekcije:** 90 minuta

Lekcija 2: Marketing

- **Prezentacija:**

- Sveobuhvatni pregled marketinga: definicija, ciljevi, temeljna uloga i poveznica s prodajom i proizvodnjom. Alati i elementi marketinškog upravljanja: poznavanje tržišta, makro i mikro okruženje, vizija i misija poduzeća, osnovni koncept marketinškog miksa koji obuhvaća 4 temeljna elementa – tzv. koncept 4P (četiri temeljna elementa: *product* = proizvod, *price* = cijena, *promotion* = promocija i *place* = prodaja i distribucija), pozicioniranje, pregled proizvodnje, razvoja proizvoda i nadzora životnog ciklusa. U konačnici, predavanje se fokusira na unutarnje i vanjske čimbenike koji utječu na razvoj odgovarajućih marketinških strategija: koji je kontekst i funkcija marketinga (vanjski čimbenici; unutarnji čimbenici; strateško planiranje).

- **Literatura:**

- **Dodatna:**
- “*The strategic marketing process. How to structure your marketing activities to achieve better results*” MarketingMO.com.

- **Trajanje lekcije:** 190 minuta

Lekcija 3: Marketinški plan

- **Prezentacija:**

- Kroz ovo predavanje, polaznici će steći vještine i znanja za razvoj marketinškoga plana, počevši od njegove definicije, a prvenstveno kroz analizu svrhe ove aktivnosti, analize tržišta i analize kupaca te metodologije implementacije. Nakon provedene edukacije, polaznici će biti u mogućnosti strukturirati i implementirati uspješan marketinški plan, kao promidžbenu strategiju.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- “*Writing a marketing plan*”, Appendix 2A, University of North Carolina-Wilmington.

- **Trajanje lekcije:** 100 minuta

Lekcija 4: Gradski (urbani) marketing

- **Prezentacija:**

- Polaznicima će biti dano pojašnjenje značenja i vrijednosti gradova kao proizvoda s tržišnom vrijednošću. Proces promidžbe urbanih centara (ili područja) kako bi se potaknuo turizam i/ili razvoj ciljanih aktivnosti u njima, kako bi se privukle unutarnje migracije stanovnika ili olakšavanje preseljenja tvrtki. Strategija urbanog marketinga predviđa stvaranje obilježja grada / znamenitosti te zajedničke napore javnih vlasti i privatnog sektora: četvrti, mreža i drugih oblika agregacija, s ciljem povećanja konkurentnosti određenog područja i povećanja kvalitete življenja. Predavanje sadrži 2 studije slučaja s ciljem boljšeg razumijevanja koncepta i s ciljem učenja kako navedeno primijeniti u stvarnosti: stara luka Genoa (od dokova do kulturnog i urbano razvijenog zabavnog područja) i Madrid Rio park (preobrazba starog prstena prometnice M30, koja se nalazi uz rijeku Manzanares, u područje parkova i rekreacije duljine 10 kilometara). Predavanje treba dati pregled sporazuma o suradnji i teritorijalnih sporazuma razvijenih od strane gradskih uprava, u svrhu pružanja bolje usluge građanima i turistima (ekonomska aktivnost, kvaliteta života i turističke usluge) i instrument Povelje gradonačelnika (*Covenant of Mayors*) za klimu i energiju, koji ima za cilj povećanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije, a gradovima potpisnicima olakšava dobivenje financijskih sredstava EU-a za njihovu implementaciju.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- Martin Boisen; “*The role of city marketing in contemporary urban governance*”; Utrecht University, 2007;
- A. Deffner, C. Liouris; “*City marketing. a significant planning tool for urban development in a globalized economy*”; 45TH CONGRESS OF EUROPEAN REGIONAL SCIENCE ASSOCIATION, 2005.
- **Dodatna:**
- E. Asprogerakas “*City competition and urban marketing: the case of tourism industry in Athens*”, in: *TOURISMOS, AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF TOURISM* Volume 2, Number 1, Spring, 2007;
- Project Brochure: “*The urban marketing project - a farsighted and sustainable neighbourhood image*” Urban development Agency of Brussels, 2013.

- **Trajanje lekcije:** 220 minuta

Lekcija 5: Zeleni marketing

- **Prezentacija:**

- Ciljevi i definicija okolišne održivosti, propitivanje okolišnih izazova s kojima se susreću tržišta u 21. stoljeću i kako tržišne odluke mogu značajnije doprinijeti promjenama nabolje, odnosno nagore u području okoliša; Pregled pristupa zelenog marketinga i razlozi za prihvaćanje takve strategije; Pregled različitih strategija zelenog marketinga (proizvod, proces, reputacija, izgradnja partnerstva za dijeljenje); Pregled zelenog marketinškog miksa; Korištenje studija slučaja za podupiranje teorijskog dijela (primjeri zelenog marketinga u gradovima: npr. usluge dijeljenja automobila u mnogim europskim gradovima – *car-sharing*).

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- Internetski članak “*Green Marketing. Explore the strategies of Green Marketing*”:
  - <http://www.marketing-schools.org/types-of-marketing/green-marketing.html>
- **Dodatna:**
- Rahul Argha Sen; “*A Study of the Impact of Green Marketing Practices on Consumer Buying Behaviour in Kolkata*”, International Journal of Management and Commerce Innovations, Vol. 2, Issue 1, pp: (61-70), Month: April 2014 - September 2014

- **Trajanje lekcije:** 150 minuta

Lekcija 6: Internacionalizacija poslovanja

- **Prezentacija:**

- Pregled strategija internacionalizacije poslovanja za poduzetnike (Zašto izaći na međunarodno tržište? Koji su izazovi internacionalizacije poslovanja?) i dodatna analiza prednosti i nedostataka internacionalizacije poslovanja. Nadalje, kratki uvod u proces razvoja NVO-a i metodologije rada.

- **Literatura:**

- **Obavezna:**
- Otto Andersen; “On the internationalization process of firms: a critical analysis”, Agder State College.

- **Dodatna:**
- Kent D. Miller; "A Framework for Integrated Risk Management in International Business", Journal of International Business Studies, Vol. 23, No. 2 (2nd Qtr., 1992), pp. 311-331.

- **Trajanje lekcije:** 150 minuta

Vježbe:

- Završni test s 3 vrste pitanja (višestruki odgovori; točno i netočno; otvoreni odgovori) za sve pokriveno teme;
- Razvijanje marketinškoga plana:
  - Od polaznika se traži da razviju marketinški plan: prvenstveno izradom „analize stanja“ (definiranjem proizvoda / usluga i prednosti i izradom SWOT analize). Zatim, od polaznika se traži da jasno definiraju ciljanu skupinu ili skupine. Potom, od polaznika se traži da osmisle i navedu marketinške ciljeve kao i komunikacijsku strategiju koju žele primijeniti. Na kraju, ali ne i manje važno, polaznici će morati izraditi prikladan proračun za marketing (koji je dio projicirane bruto prodaje).

Pokazatelji za ocjenjivanje:

- broj točnih odgovora;
  - razina preciznosti danih odgovora;
  - izvedivost izrađenog marketinškog plana.
-

Ocjenjivanje tečaja od strane polaznika

Nakon svakog modula polaznici će ispuniti formular za ocjenjivanje putem Interneta (npr. Google Forms, Survey Monkey, Smart Survey itd.) s pitanjima o sljedećim područjima:

- sadržaj modula;
- korišteni alati i mediji;
- stečena znanja i vještine;
- ukupna kvaliteta modula.

Formular može biti poslan i po završetku tečaja, s pitanjima za svaki pojedini modul.

Opis terenske vježbe

Cilj je terenske vježbe omogućiti polaznicima primjenu znanja stečenih na teorijskom dijelu tečaja. Na vježbi će se baviti razvojem prijedloga održive obnove i prenamjene, njihovim dodanim vrijednostima, kao i rješavanjem problema. Svrha je stjecanje praktičnog iskustva i u interdisciplinarnom timskom radu i u suradnji s različitim dionicima, posebno lokalnim vlastima, udrugama i lokalnom zajednicom. Terenska vježba odvija se u trajanju od tri do četiri mjeseca (pri čemu grupni sastanci i individualni rad moraju pokriti minimalno 80 sati), tijekom kojih polaznici, u interdisciplinarnim timovima od 4 do 8 osoba, osmišljavaju i razvijaju prijedlog konkretnog projekta održive obnove i prenamjene za zadanu lokaciju.

Nakon inicijalnog sastanka s polaznicima, terenska vježba treba početi posjetom dodijeljenoj napuštenoj/zapuštenoj gradskoj lokaciji, za koju trebaju osmisлити projekt održive obnove i prenamjene. Upućena osoba treba upoznati polaznike s korištenjem lokacije nekad i danas, njenim arhitektonskim karakteristikama, pravnim statusom itd. Polaznici trebaju dobiti uvid u osnovnu dokumentaciju lokacije i uspostaviti kanal za komunikaciju za daljnja pitanja. Trebaju dobiti predložak za razvoj prijedloga održive obnove i prenamjene, sa sekcijama koje trebaju razraditi (vidi dio C u nastavku) i pitanjima za svaku sekciju na koja moraju odgovoriti.

Iako terenska vježba može varirati ovisno o lokaciji / gradu / državi, definirali smo sljedeće smjernice za minimalne zahtjeve:

A. Posjeti i susreti:

- terenski posjeti (najmanje jedan posjet lokaciji)
- sastanak s predstavnicima lokalnih vlasti (najmanje jedan sastanak)
- sastanak s lokalnim dionicima, za analizu konteksta i/ili
- participativni sastanak s građanima / lokalnim dionicima.

B. Minimalno nadgledanje razvoja projekata:

- podrška polaznicima uspostavljenjem potrebnih kontakata i umrežavanjem;
- podrška polaznicima kroz davanje prostora za rad u timu (razred/ured dostupan za zajedničke sastanke, pristup računalu i internetu)
- nadgledanje zajedničkog rada tima – svakom timu treba biti dodijeljen mentor, potrebno je davanje povratne informacije o napretku na sredini i na kraju razdoblja terenske vježbe, te ostalih savjeta za razvoj prijedloga obnove i prenamjene (mentori grupe trebaju polaznicima osigurati minimalno 6 sati vremena davanja povratnih informacija / savjeta za razvoj prijedloga projekata);
- ostali tečajni predavači trebaju polaznicima osigurati jedan sat tehničke / profesionalne povratne informacije / savjeta za svaki prijedlog obnove, u vezi problema i pitanja vezanih uz njihove module.

C. Sadržaj prijedloga projekta:

- uključiti osnovne informacije o lokaciji o kojoj se radi;
- uključiti analizu konteksta lokacije;
- uključiti opis razvoja prijedloga projekta;
- uključiti detaljni opis tehničkih i tehnoloških aspekata projekta prenamjene;
- opis društvenog, kulturnog i okolišnog (po mogućnosti i ekonomskog) utjecaja / implikacija / efekta projekta;
- uključiti procjenu rizika i potencijalnih indirektnih posljedica (u ekonomskom, ekološkom i društvenom smislu);
- uključiti poslovni plan za implementaciju projekta;
- uključiti strategiju financiranja i marketinga.

Interdisciplinarni tim treba zajednički raditi na prijedlogu obnove, na sastancima (uživo i online). Trebaju dobiti rok za predaju prijedloga projekta. Preporučeni predložak za prijedloge projekta razvijen u sklopu projekta COMPASS dostupan je u Metodološkom vodiču.

Aneks - popis literature

Modul 1

„Od globalne krize do održive prenamjene i obnove“

- ❖ A.A. V.V., Lazio law proposal “*Interventi per la riconversione ecologica e sociale*”, registered on the 1st december 2014, dostupno online (na talijanskom): http://asud.net/wp-content/uploads/2014/12/PL_Riconversione.pdf
- ❖ Agyeman, J., “*Sustainable Communities and the challenge of environmental justice*”, NYU Press, 2005
- ❖ Agyeman J., Bullard R., Evans B., “*Just sustainabilities: development in pan equal world*”, MIT Press, London, 2003
- ❖ A Sud, “*Capovolgere il debito. Per un’economia dei diritti*”, 2004
- ❖ Bullard, R.D. “*Unequal protection: environmental justice and communities of color*”, Sierra Club Books, 1994
- ❖ Bullard, R.D., “*The Quest for environmental justice. Human rights and the politics of pollution*”, Sierra Club Books, 2005
- ❖ Ciuffreda, G., A. Langer, “*Conversione ecologica e stili di vita*”, Rio 1992-2012, Edizioni dell’Asino, Bolzano, 2012
- ❖ Commoner, B., “*The Closing Circle: Nature, Man, and Technology*”, New York, Knopf, 1971.
- ❖ Di Pierri, M., “*Cop21: l’accordo di Parigi non ci salverà dal Climate Change*”, published on the Huffington Post in december 2015, dostupno online: http://www.huffingtonpost.it/marica-di-pierri/cop21-accordo-parigi_b_8794970.html?utm_hp_ref=italy
- ❖ Di Pierri, M., at all., “*Riconversione: un’utopia concreta. Idee, proposte e prospettive per una conversione ecologica e sociale dell’economia*”, Ediesse, 2015
- ❖ Di Pierri, M., at all., “*Riconversione ecologica, il Lazio ci prova*”, published in Sbilanciamoci.net in December 2014, dostupno online: <http://www.sbilanciamoci.info/Sezioni/italie/Riconversione-ecologica-il-Lazio-ci-prova-27615>
- ❖ Di Pierri, M., “*Il vertice dei popoli. Ventanni dopo, in gioco è il futuro*”, published in june 2012 on www.asud.net, dostupno online: <http://asud.net/il-vertice-dei-popoli-ventanni-dopo-in-gioco-e-il-futuro/>
- ❖ Georgescu-Roegen, N., “*Energy and Economic Myths: Institutional and Analytical Economic Essays**”, New York, Pergamon, 1976. Extracts in google [books](#).

- ❖ Giesen A. E., “*Río+20: entre el capitalismo verde y la defensa de los bienes comunes*”, published in Alainet.org, dostupno online: <http://www.alainet.org/active/55426>
- ❖ “*Global Commission on the Economy and Climate, Better Growth Better Climate*”, 2014, dostupno online: <http://newclimateeconomy.report/2014>
- ❖ Gorz, A., “*Ecologica*”, Galilée, 2008
- ❖ Greco, L., “*Territori di conversione ecologica*”, published in Comune-info.net in november 2014, dostupno online: <http://comune-info.net/2014/11/conversione-ecologica/>
- ❖ Greyl, L., at all, “*Political Ecology for Civil Society*”, Entitle – CDCA, 2015. dostupno online: http://cdca.it/wp-content/uploads/2016/02/imp_political-ecology-for-civil-society-160519-WEB-1.pdf
- ❖ Healy, H., at all., “*Ecological economics from the ground up*”, Earthscan, Routledge, 2013. Extracts dostupno na [google books](#).
- ❖ Illich, I., “*Tools for Conviviality*”, Harper & Row, 1973
- ❖ IPCC, 2014: Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, R.K. Pachauri and L.A. Meyer (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland
- ❖ Klein, N., “*This Changes Everything: Capitalism vs. the Climate*”, Simon & Schuster, 2014, extracts dostupno online: https://books.google.it/books/about/This_Changes_Everything.html?id=kxJ5BAAQBAJ&redir_esc=y
- ❖ Langer, A., “*Giustizia, pace, salvaguardia del creato.*”, pp. 627-634, in *Equilibri*, numero 3, december 2005.
- ❖ Martínez-Alier, J., “*The environmentalism of the poor: a study of ecological conflicts and valuation.*”, Edward Elgar Publishing, 2002. Extract dostupno on [google books](#).
- ❖ Ruocco, G., et all., “*La democrazia alla prova dei conflitti ambientali*”, CDCA, 2016, dostupno online: <http://asud.net/la-democrazia-alla-prova-dei-conflitti-ambientali>
- ❖ Stern, N., “*The Economics of climate change*”, The Stern Review, Cambridge, 2006. dostupno online: https://web.archive.org/web/20081211182219/http://www.hm-treasury.gov.uk/stern_review_final_report.htm
- ❖ UNEP, *Rio Declaration on Environment and Development*, 1992, dostupno online: <http://www.unep.org/documents.multilingual/default.asp?documentid=78&articleid=1163>
- ❖ UNFCCC, Report on the structured expert dialogue on the 2013–2015 review, 2015, dostupno online: <http://unfccc.int/resource/docs/2015/sb/eng/inf01.pdf>

Webgraphy:

- ❖ <http://www.carbontradewatch.org/>
- ❖ www.ipcc.ch
- ❖ <http://newsroom.unfccc.int/>
- ❖ <http://thebluecarboninitiative.org/>
- ❖ <http://www.un-redd.org/>
- ❖ http://ec.europa.eu/clima/policies/ets/index_en.htm
- ❖ <http://www.fao.org/climate-smart-agriculture/en/>
- ❖ <http://www.se4all.org/>
- ❖ <http://bbop.forest-trends.org/>
- ❖ <https://thischangeseverything.org/>
- ❖ <http://atlanteitaliano.cdca.it/>
- ❖ <http://ejatlas.org/>
- ❖ <http://www.ejolt.org/section/resources/glossary/> *
- ❖ <http://newclimateeconomy.report/>

Videozapis:

- ❖ LamCA-EJOLT video, "We are here to stay*", 28'42, dostupno online: <https://www.youtube.com/watch?v=JSPBRG3GZDo>
- ❖ Primjer dobre prakse iz Italije (COMPASS – studija slučaja), "Od krize do održive tranzicije: Zadruha Melpignano*", 7'24, : <https://www.youtube.com/watch?v=5ACIHVVzFN4>
- ❖ Lewis, A., "This changes everything", 2015, Klein Lewis Productions
- ❖ Louverture Films. Movie website: <https://thefilm.thischangeseverything.org/>
- ❖ SMK Videofactory, Greenlies. "Il volto sporco dell'energia pulita", 68', 2014. extract dostupno online: <http://www.greenlies.it>
- ❖ Interview to Naomi Klein on COP 15*, published in Le Monde, december 2015, dostupno online: http://www.lemonde.fr/cop21/article/2015/12/11/retard-espoirs-mobilisation-des-dirigeants-le-recap-de-la-cop-jour-12_4830172_4527432.html

Modul 2

„Izgradnja tima, timski rad i sprečavanje sukoba“

Lekcija 1: Što je tim?

- G.P. Quaglino, S.Casagrande, A.Castellano, "Gruppo di Lavoro, Lavoro di Gruppo. Un modello di lettura della dinamica di gruppo. Una proposta di intervento nelle organizzazioni", Raffaello cortina editore, Milano 1992.

Lekcija 2: Stvaranje tima: Faze razvoja tima

- ❖ M. Carter; *“Unique Team Enhancement, All about Team building and how to build a great team”*, RoseDog Books, Pittsburgh Pennsylvania 2009.
- ❖ G.P. Quaglino, S.Casagrande, A.Castellano, *“Gruppo di Lavoro, Lavoro di Gruppo. Un modello di lettura della dinamica di gruppo. Una proposta di intervento nelle organizzazioni”*, Raffaello cortina editore, Milano 1992.
- ❖ A. Nepi; *“Gestire le relazioni nel Project management: leadership, comunicazione, team building, negoziazione”*; Franco Angeli, Roma 2004

Lekcije 3 i 4: Postavljanje i razvoj tima: strukturalne i procesualne varijable

- ❖ M. Berger; *“Cross cultural team building: guidelines for more effective communication and negotiation”*; McGraw Hill, London 1996.
- ❖ G.P. Quaglino, S.Casagrande, A.Castellano, *“Gruppo di Lavoro, Lavoro di Gruppo. Un modello di lettura della dinamica di gruppo. Una proposta di intervento nelle organizzazioni”*, Raffaello cortina editore, Milano 1992.
- ❖ Managing conflict in the team, in W.Gibb Dyer Jr.; J.H.Dyer; W.G.Dyer; *“Team Building, Proven strategies for improving team performance”*, Jossey-Bass; 5 edition 2013.
- ❖ *“Reducing prejudice between workers and management”* (Chapter 10) by Raymond Cadwell, in M.Berger (1996); *“Cross cultural team building: guidelines for more effective communication and negotiation”*, McGraw Hill 1996.
- ❖ L.L.Thompson, *“Tools for Teams, building effective teams in the workplace”*. Pearson 2000.
- ❖ R. Celestino; *“Team Building, fare squadra nelle organizzazioni”*; Guerini e Associati 2005.
- ❖ M. Carter; *“Unique Team Enhancement, All about Team building and how to build a great team”*, RoseDog Books, Pittsburgh Pennsylvania 2000.
- ❖ A. Nepi; *“Gestire le relazioni nel Project management: leadership, comunicazione, team building, negoziazione”*; Franco Angeli, Roma 2004.

Lekcija 5: Upravljanje sukobima i prevencija

- ❖ J. Bercovitch; *“Conflict and conflict management in organizations: a framework for analysis”*.
- ❖ Kenneth W. Thomas; *“Conflict and conflict management: reflections and update”*.

Modul 3 „Društvena održivost“

Lekcija 1: Društvena održivost (kolegiji 1 i 2)

- ❖ Primjer dobre prakse iz Rumunjske (COMPASS – studija slučaja):

Tvornica kistova (Fabrica de pensule): Obnova i prenamjena bivše tvornice u prostor za suvremenu umjetnost, Cluj Napoca, RO:

<https://www.youtube.com/watch?v=wiBhDtN-4xY>

- ❖ Baines, J. and Morgan, B., 'Sustainability Appraisal: A Social Perspective', in Dalal-Clayton, B. and Sadler, B. (eds.), Sustainability Appraisal. A Review of International Experience and Practice, First Draft of Work in Progress, International Institute for Environment and Development, London, 2004, chapter 5.
- ❖ Blowfield, M. and Murray, A., Corporate Responsibility—A Critical Introduction, New York: Oxford University Press, 2008
- ❖ Bramley, G., Dempsey, N., Power, S. and Brown, C., 'What is 'Social Sustainability' and How do our Existing Urban Forms Perform in Nurturing it?', Paper presented at the 'Sustainable Communities and Green Futures' Conference, Bartlett School of Planning, University College London, London, 2006.
- ❖ Campbell, S., 'Green Cities, Growing Cities, Just Cities? Urban Planning and the Contradictions of Sustainable Development', in Campbell, S. and Fainstein, S. (eds.), Readings in Planning Theory, Blackwell Publishing, 2003.
- ❖ Chambers, R. and Conway, G., 'Sustainable Rural Livelihoods: Practical Concepts for the 21st Century', IDS Discussion Paper no. 296, Brighton, IDS, 1992.
- ❖ Colantonio, A., 'Social Sustainability: An Exploratory Analysis of its Definitions, Assessment Methods, Metrics and Tools', 2007, EIRBURS Working Paper Series.

Lekcija 2: (a) Procjena potreba zajednice i razvoj zajednice temeljen na potencijalima (ABCD); (b) Uloga lokalne vlasti u pružanju infrastrukturne podrške i javne usluge

- ❖ Bohse, P., Conducting a community needs assessment, 2005,
- ❖ Briard, s., Evidence In-Sight request summary: Conducting a community needs assessment, 2013,
- ❖ Community Tool Box, Section 2 Understanding and Describing the Community,
- ❖ Conducting a Community Assessment STRENGTHENING NONPROFITS: A Capacity Builder's Resource Library,
- ❖ Heaven, C., "Developing a Plan for Identifying Local Needs and Resources," Community Tool Box (Lawrence, KS: KU Work Group for Community Health and Development, 2010)
- ❖ Kaufman, R., Mega Planning: Practical Tools for Organizational Success, Thousand Oaks, CA: Sage Publications, 2006.
- ❖ Mulroy, E., Encyclopedia of Social Work: Community Needs Assessment, updated 2015.

- ❖ NA Week: Roger Kaufman on Needs Assessment,
- ❖ Sociology Guide, Ferdinand Tonnies,
- ❖ Stanica, V., Dezvoltare comunitara, Studii de caz, Cluj-Napoca, Accent, 2015
- ❖ Taylor, T., Community Needs Assessment,
- ❖ Unite for Sight: Fundamentals of Asset Based Community Development

Lekcija 3: (a) Kvaliteta života i blagostanje – Uloga sociologije i drugih znanstvenih grana; (b) Što dovodi do blagostanja?

- ❖ Blomquist, G.C., Berger, M.C. and Hoehn, J.P., New estimates of quality of life in urban areas. The American Economic Review, 78(1), 89–107, 1988
- ❖ Bullinger, M., The challenge of cross-cultural quality of life assessment, Psychology & Health, Volume 12, Issue 6, 1997
- ❖ CMPG, Cluj-Napoca Local Development Plan 2014-2020,
- ❖ Eurostat Statistics Explained,
- ❖ Galloway, S., Section 1: A Literature Review, in Well-being and quality of life: measuring the benefits of culture and sport: a literature review and thinkpiece, 2005
- ❖ Lane, R.E. (1996) 'Quality of Life and Quality of Persons: A New Role for Government', in Avner, Offer (ed) In Pursuit of the Quality of Life, Oxford: Oxford University Press, pp. 256-293
- ❖ Morais, P., Migueis, V., Camanho, A.S., Quality of Life Experienced by Human Capital: An Assessment of European Cities, Social Indicators Research 110(1):1-20, 2011
- ❖ OECD, Better Life Index Edition 2016,
- ❖ OECD, Measuring Well-being and Progress: Well-being Research,
- ❖ Salvesen, D. and Renski, H., The importance of quality of life in the location decisions of new economy firms, 2003
- ❖ Schalock, R. L. 'Three Decades of Quality of Life', Focus on Autism & Other Developmental Disabilities, Vol. 15, No. 2, 2000
- ❖ Veenhoven, R., Sociological theories of subjective well-being, in Michael Eid & Randy Larsen (Eds), "The Science of Subjective Well-being: A tribute to Ed Diener", Guilford Publications, New York, 2008
- ❖ Wellbeing & Poverty Pathways, An ESRC/DFID Research Project,

Lekcija 4: Mjerenje društvene održivosti i izvještavanje: (a) Uvod u mjerenje održivog razvoja; (b) Izvještavanje o održivosti u javnim tijelima i privatnim poduzećima

- ❖ ARCADIS, Sustainable Cities Index 2015
- ❖ Beatley, T. and Manning, K., The Ecology of Place: Planning for Environment, Economy, and Community, Washington, DC: Island Press, 1997

- ❖ Hrala, J., The World Happiness Index 2016 just ranked the happiest countries on Earth, March 2016
- ❖ Huang, S-L. et al., 'A Framework of Indicator System for Measuring Taipei's Urban Sustainability', 1998, Landscape and Urban Planning, 42, pp. 15-27
- ❖ Global Footprint Network, Footprint Basics
- ❖ Maclaren, C.W., 'Urban Sustainability Reporting' American Journal of Planning Association, 62, pp. 184-202.
- ❖ Perkins, H.C. et al., 'Urban Sustainability: An Annotated Bibliography', 1999
- ❖ Mazzi, A., [Mason](#), M., [Manzardo](#), A., Dashboard of Sustainability to measure the local urban sustainable development: The case study of Padua Municipality, Ecological Indicators, 2009, vol. 9
- ❖ Portney, K. (2003), Taking Sustainable Cities Seriously, Cambridge, Massachusetts: MIT Press
- ❖ Tanguay, G.A. et al., 'Measuring the Sustainability of Cities: A Survey-based Analysis of the use of Local Indicators' January 2009, Scientific Series, Montreal, CIRANO
- ❖ Urban China Initiative, The China Urban Sustainability Index 2013, 2014

Modul 4

“Održiva arhitektura i upravljanje energijom”

Lekcija 1: Potrošnja energije u zgradama

- ❖ Building Codes
https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/Building_Codes.pdf
- ❖ Energy efficiency good practice guide
http://www.nihe.gov.uk/energy_efficiency_good_practice_guide.pdf
- ❖ Energy efficiency trends and policies
<http://www.odyssee-mure.eu/publications/br/energy-efficiency-trends-policies-buildings.pdf>
- ❖ Energy Efficiency in Buildings
<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency/buildings>
- ❖ Energy Efficiency
<http://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-efficiency>
- ❖ Buildings road map
https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/buildings_roadmap.pdf
- ❖ Lights and appliances:
<http://www.eci.ox.ac.uk/research/energy/downloads/40house/chapter06.pdf>
- ❖ Priručnici za energetske preglede i energetske certificiranje (Energetski institut Hrvoje Požar):

<http://www.encert-eihp.org/wp-content/uploads/2013/02/Prirucnik-za-energetsko-certificiranje-zgrada-1.pdf>

<http://www.encert-eihp.org/wp-content/uploads/2013/02/Prirucnik-za-energetsko-certificiranje-zgrada-2.pdf>

Lekcija 2: Održiva arhitektura i energija

- ❖ Edward Mazria: Passive solar energy book, Rodale Press, Emmaus, Pa, 1979
- ❖ An introduction to Vauban district
<http://www.vauban.de/en/topics/history/276-an-introduction-to-vauban-district>
- ❖ Strategies for Sustainable Architecture
http://library.uniteddiversity.coop/Ecological_Building/Strategies_for_Sustainable_Architecture.pdf
- ❖ Passive solar heating:
<https://www.wbdg.org/resources/psheating.php>
- ❖ Embodied energy:
<http://www.yourhome.gov.au/materials/embodied-energy>
- ❖ Healthy Building Materials
<http://www.slideshare.net/melanieoftus/healthy-building-materials-and-emf>
- ❖ Passive Solar Retrofit:
<http://www.homepower.com/articles/home-efficiency/design-construction/passive-solar-retrofit>
- ❖ Intelligent architecture for current times
<http://www.domusweb.it/en/architecture/2012/02/03/intelligent-architecture-for-current-times.html>
- ❖ Wind Towers:
http://www.solaripedia.com/13/205/2085/wind_tower_convection_illustration.html
- ❖ A Simple Design Methodology for Passive Solar Houses
<http://www.dennisrhollowayarchitect.com/SimpleDesignMethodology.html>
- ❖ Ecology of Building Materials:
http://ecobooks.greenharmonyhome.com/wp-content/uploads/ecobooks/Ecology_of_Building_Materials_Second_Edition.pdf

Lekcija 3: Obnovljivi izvori energije u zgradama

- ❖ Primjer dobre prakse iz Hrvatske (COMPASS – studija slučaja): *Obnova i prenamjena kompleksa bivše vojarnje u Koprivnici*:
<https://www.youtube.com/watch?v=2ynvimyPaIY>
- ❖ RENewables 2016 Global status report (pages 26-38)
<http://www.ren21.net/status-of-renewables/global-status-report>
- ❖ International Renewable Energy Agency (IRENA) <http://www.irena.org>

- ❖ Handbook on Renewable energy sources (biomass, wind, geothermal, hydro) http://www.ener-supply.eu/downloads/ENER_handbook_en.pdf
- ❖ Renewable energy technologies https://www.unido.org/fileadmin/media/documents/pdf/EEU_Training_Package/Module7.pdf
- ❖ EU Energy publications browser http://ec.europa.eu/research/energy/eu/index_en.cfm?pg=publications
- ❖ <http://www.100resiliencities.org>
- ❖ European Federation for Renewable Energy Cooperatives <https://rescoop.eu/>
- ❖ Global renewable energy network <http://www.ren21.net/>
- ❖ Energy Return on Energy Invested (ERoEI) for photovoltaic solar systems in regions of moderate insolation <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0301421516301379>
- ❖ The State of Renewable Energies in Europe 2015 <http://www.eurobserv-er.org/>
- ❖ WindEurope <https://windeurope.org/>
- ❖ Solar Heat for Large Buildings – Guidelines and Practical Examples for Apartment Buildings, Hotels and Business http://www.solarge.org/uploads/media/SOLARGE_Best_Practice_Catalogue_en.pdf
- ❖ Renewable energy: https://en.wikipedia.org/wiki/Renewable_energy

Lekcija 4: Održivo gospodarenje vodom

- ❖ WHO: Rainwater harvesting http://www.who.int/water_sanitation_health/gdwqrevision/rainwater.pdf
- ❖ Advantages & Disadvantages of Rainwater Harvesting http://www.conserve-energy-future.com/Advantages_Disadvantages_Rainwater_Harvesting.php
- ❖ What is a Green Roof? <http://science.howstuffworks.com/environmental/green-science/green-rooftop.htm>
- ❖ San Francisco's Non-Potable Water Program <http://sfwater.org/modules/showdocument.aspx?documentid=4962>
- ❖ How Much of your Body is Water <http://chemistry.about.com/od/waterchemistry/f/How-Much-Of-Your-Body-Is-Water.htm>
- ❖ Water for Life https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/228861/8230.pdf

- ❖ Water Efficiency Manual
<http://www.afedonline.org/water%20efficiency%20manual/PDF/>
- ❖ The role of innovation in urban water futures
[http://www.iapmo.org/Documents/IETS_PowerPoint_Presentations/IETS_2016/The role of innovation in urban water futures- bring on the next generation by Professor Stuart White.pdf](http://www.iapmo.org/Documents/IETS_PowerPoint_Presentations/IETS_2016/The%20role%20of%20innovation%20in%20urban%20water%20futures-%20bring%20on%20the%20next%20generation%20by%20Professor%20Stuart%20White.pdf)
- ❖ International Emerging Technology Symposium
<http://www.iapmo.org/Pages/EmergingTechnologySymposium.aspx>
- ❖ After Smart Grids, Smart Sewage?
<http://www.treehugger.com/bathroom-design/after-smart-grids-smart-sewage-urine-separating-nomix-toilet-gets-thumbs-up-in-7-european-countries.html>
- ❖ WaterSense
<https://www3.epa.gov/watersense/>
- ❖ Flushing Toilets With Seawater Could Protect Marine Life
<http://cen.acs.org/articles/93/web/2015/11/Flushing-Toilets-Seawater-Protect-Marine.html>
- ❖ Rainwater harvesting: using the weather to pay your bills
<https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2014/jul/22/rainwater-harvesting-using-the-weather-to-pay-your-bills>
- ❖ WHO: Rainwater harvesting
http://www.who.int/water_sanitation_health/gdwqrevision/rainwater.pdf
- ❖ http://www.efb-greenroof.eu/verband/fachbei/fa01_englisch.html
- ❖ What is a Green Roof?
<http://science.howstuffworks.com/environmental/green-science/green-rooftop.html>
- ❖ How to harvest rainwater
<http://www.fresnobee.com/news/state/california/water-and-drought/article63837692.html>
- ❖ The community for sustainable drainage
<http://www.susdrain.org/>
- ❖ Constructed Wetlands
<http://www.constructedwetlands.net/>
- ❖ EPA: Constructed Wetlands
<https://www.epa.gov/wetlands/constructed-wetlands>
- ❖ Innovative Sewage Treatment Systems
<http://www.extension.umn.edu/environment/water/onsite-sewage-treatment/innovative-sewage-treatment-systems-series/constructed-wetlands/>

Videozapsi:

- ❖ Stormwater Reuse Animation:
https://www.youtube.com/watch?v=iw0mLuG7_2s

- ❖ NYC Green Infrastructure: <https://www.youtube.com/watch?v=zrhw2cMTpJs>
- ❖ Water sensitive urban design (WSUD) in the UK:
<https://www.youtube.com/watch?v=wfOqMj-hXVc>
- ❖ How to Build A Constructive Wetland Garden:
<https://www.youtube.com/watch?v=HlGYUQPTX8s>
- ❖ Eco-Friendly Wastewater Treatment System:
<https://www.youtube.com/watch?v=pXaXjzbcPo>

Lekcija 5: Održivo gospodarenje otpadom

- ❖ Sofilić, T. i Brnardić, I.: Održivo gospodarenje otpadom; Sveučilište u Zagrebu, Metalurški fakultet, Sisak, 2015.:
https://www.simet.unizg.hr/hr/nastava/predavanja/preddiplomski-sveucilisni-studij-metalurgija/3-godina-preddiplomskog-studija/odrzivo-gospodarenje-otpadom/view/switchLanguage?set_language=en-us
- ❖ Radošević, J., Božičević Vrhovčak, M.: Potencijali otpada; DOOR, Zagreb, 2016.:
<http://www.door.hr/wp-content/uploads/2016/01/Potencijali-otpada1.pdf>
- ❖ Brighton 'Waste House'
<http://arts.brighton.ac.uk/business-and-community/waste-house>
- ❖ Global Development Research Centre: Green Procurement
<http://www.gdrc.org/sustdev/concepts/14-gproc.html>
- ❖ Directive 2008/98/EC on waste (Waste Framework Directive)
<http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/>
- ❖ <http://www.makeyour soulshine.com/soulshine-press/what-you-can-do-to-stop-food-waste-in-america>
- ❖ Electronic Waste
<https://www.smgov.net/Departments/PublicWorks/ContentRecycling.aspx?id=8140>
- ❖ 4 Radical Solutions to Packaging Waste
<http://www.treehugger.com/corporate-responsibility/4-radical-solutions-to-packaging-waste.html>
- ❖ Want a Greener Meeting? Go Paperless With These Technology options
<http://blog.kalaharimeetings.com/2015/02/09/want-a-greener-meeting-go-paperless-with-these-technology-options/>
- ❖ What is Plastic-Free Food?
<http://blissfulandfit.com/2011/02/guest-post-what-is-plastic-free-food/>
- ❖ Cartridges 4 Planet Ark
<http://recyclingnearlyou.com.au/about/c4pa.cfm>
- ❖ The Brighton Waste House
<http://ec.europa.eu/environment/europeangreencapital/brighton-waste-house/>
- ❖ Waste Prevention
<http://ec.europa.eu/environment/waste/prevention/legislation.htm>

- ❖ Construction and Demolition Waste (CDW)
http://ec.europa.eu/environment/waste/construction_demolition.htm
- ❖ <http://www.leed.net/>
- ❖ Buying green! A handbook on green public procurement
<http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/Buying-Green-Handbook-3rd-Edition.pdf>
- ❖ Global Development Research Centre: Green Procurement
<http://www.gdrc.org/sustdev/concepts/14-gproc.html>
- ❖ Story of Stuff: <https://www.youtube.com/watch?v=9GorqroigqM>

Modul 5

„Urbanističko planiranje i participativno planiranje“

Obavezna literatura:

- ❖ Participacijom građana do društvenih inovacija; Laboratorij za društvene inovacije i Cenzura Plus (2017.):
<http://bit.ly/2uqLC7d>
- ❖ Urban Planning (2015): https://www.youtube.com/watch?v=_5ot_1tbQX8
- ❖ The History of Urban Planning (2016):
https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_urban_planning
- ❖ Urban Planning (2016): <https://www.britannica.com/topic/urban-planning>
- ❖ How to Make an Attractive City (2015):
<https://www.youtube.com/watch?v=Hy4QjmKzF1c>
- ❖ Primjer dobre prakse iz Njemačke (COMPASS – studija slučaja): Mauergarten, Berlin (videozapis), (2016):
<https://www.youtube.com/watch?v=4Z2COI5tg2Y&feature=youtu.be>
- ❖ Mee Kam Ng and Wing-Shing Tang. The Role of Planning in the Development of Shenzhen, China: Rhetoric and Realities (2004):
<https://www.academia.edu/>
- ❖ Liisa Horelli: New Approaches to Urban Planning (2013), Part II and Part IV.:
<https://aaltodoc.aalto.fi/bitstream/handle/123456789/10244/isbn9789526051918.pdf?sequence=1>
- ❖ Web game “Urban planning” (2016):
http://www.maniacworld.com/Urban_Planning.html
- ❖ Nabeel Hamdie: “Participation in Practice” (2016):
<https://www.youtube.com/watch?v=7r9IY4CtKI>
- ❖ Online game “Footprint Calculator” (2016): <http://footprint.wwf.org.uk/> and / or <http://www.nature.org/greenliving/carboncalculator/>

Dodatna literatura:

- ❖ “Was Stadtplaner von Science Fiction lernen können” (2016):

<http://www.welt.de/wissenschaft/article153981028/Was-Stadtplaner-von-Science-Fiction-lernen-koennen.html>

- ❖ McGill – School of Urban Planning (2016). “What is Urban Planning?“. <https://mcgill.ca/urbanplanning/planning>
- ❖ The Garden City Concept by Ebenezer Howard (1850-1928) - originally published in "Garden Cities of tomorrow", Sonnenschein publishing, 1902
- ❖ Definition of Participatory Planning (2016): https://en.wikipedia.org/wiki/Participatory_planning
- ❖ Arnstein, Sherry R. (July 1969). "A Ladder Of Citizen Participation". Journal of the American Institute of Planners. **35** (4): 216. [doi:10.1080/01944366908977225](https://doi.org/10.1080/01944366908977225)
- ❖ We are the City (2016): <https://issuu.com/citiesthemagazine/docs/weown-issuu>
- ❖ Participation and urban planning. German “federal ministry for economic collaboration and development” (2016): <http://www.connective-cities.net/en/topics/integrated-urban-development/participation-and-urban-planning/>

Slike / Grafički prikazi:

- ❖ “Megacity One” (2016): <https://milnersblog.files.wordpress.com/2012/07/mega-city-one-from-dredd-2012.jpg>
- ❖ “Shenzhen, China” (2016): Shenzhen today, <http://static1.squarespace.com>
- ❖ “Shenzhen, China” (2016): <https://encounteringurbanization.files.wordpress.com/2011/06/picture3.png>
- ❖ Pic of Pompeii (2016): <http://news.nationalgeographic.com/2016/04/160408-pompeii-roman-vesuvius-eruption-disaster/>
- ❖ Pic of Nördlingen, Bavaria (2016): <http://unterkunft-reise.com/wp-content/uploads/2013/05/10.N%C3%B6rdlingen.jpg>
- ❖ Pic of Florence (2016): <http://www.toskana-spezial.com/florenz.html>
- ❖ Pic of Fulda (2016): <http://www.hovawarte-von-der-barockstadt-fulda.de/>
- ❖ Pic of Paris (2016): <http://static1.squarespace.com/static/54c405b2e4b0e7ddd0c100c9/t/54c744f7e4b09ee1b22ed789/1422345465586/Paris.jpg?format=1500w>
- ❖ Pic of Berlin (2016): http://www.cloud-cuckoo.net/journal1996-2013/inhalt/de/heft/ausgaben/110/Brenner/Br_Abb_2.1_web.jpg
- ❖ Pic of Barcelona (2016): <http://cdn3.spiegel.de/images/image-859266-galleryV9-onjm-859266.jpg>
- ❖ Pic of Le Corbusier (2016): <http://www.urbanophil.net/staedtebau-architektur/le-corbusier-totalitare-architektur/>
- ❖ Pic of Große Halle (2016): https://de.wikipedia.org/wiki/Gro%C3%9Fe_Halle#/media/File:Bundesarchiv_Bild_146-1986-029-

[02, %22Germania%22, Modell %22Gro%C3%9Fe Halle%22.jpg](#)

- ❖ Pic of Stinallee (2016):
<http://resolver.kb.nl/resolve?urn=urn:gvn:NFA08:JES-3011-2&role=image&size=variable>
- ❖ Pic of Highway (2016):
<http://images.google.de/imgres?imgurl=https%3A%2F%2Ffahrshuleschwarz>
- ❖ Pic of Suburbia I (2016):
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/64/LevittownPA.jpg>
- ❖ Pic of Suburbia II (2016): <http://images.google.de/imgres>
- ❖ Pic of Social Housing in Berlin (2016):
<http://www.spiegel.de/wirtschaft/service/bild-1067873-935338.html>
- ❖ Three-Sector-Theory (2016):
<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/ba/Fourastie.png>
- ❖ Urban gardening at former Tempelhof Airfield (2016):
<https://www.sugarraybanister.de/wp-content/uploads/Allmende-Kontor-Tempelhofer-Freiheit-SugarRayBanister.jpg>
- ❖ Allotment Gardening in Munich (2016):
[https://en.wikipedia.org/wiki/Allotment_\(gardening\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Allotment_(gardening))
- ❖ Bebauungsplan Berlin-Wilmersdorf (2016): http://www.berlin.de/ba-charlottenburg-wilmersdorf/verwaltung/aemter/stadtentwicklungsamt/vermessung/bebauung/splaene/mdb-9b_029.gif
- ❖ Industrial Wasteland in Romania (2016): <http://www.abseitsreisen.de>
- ❖ Pic 1 (2016): <http://www.humanitariancentre.org/2012/11/the-poverty-sustainability-year-what-topics-should-be-covered/>
- ❖ Shanghai-Pudong (2016): <http://www.theatlantic.com/photo/2013/08/26-years-of-growth-shanghai-then-and-now/100569/>
- ❖ Graphic of Arnstein's Ladder of Citizen Participation (2016):
<http://www.georgejulian.co.uk/wp-content/uploads/2013/01/Arnsteins-ladder-1969-cropped.jpg>
- ❖ Pic Tacheles, Berlin (2016): <http://cdn1.spiegel.de/images/image-697744-galleryV9-kkhp.jpg>
- ❖ Squattered House in Berlin, 1990 (2016):
http://www.kraftfuttermischwerk.de/blogg/wp-content/uploads2/2015/11/Mainzer_Stra%C3%9Fe-6-Juni1990.jpg
- ❖ Urban Gardening in Berlin (2016):
<http://view.stern.de/de/picture/2847028/berlin-sommer-tempelhofer-feld-urban-gardening-urban-1920.jpg>
- ❖ Former squatted House – Now legalized (2016):
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Berlin,_Schoeneberg,_Winterfeldtstrasse_35,_Mietshaus.jpg
- ❖ Berlin Land Use Plan (Flächennutzungsplan) (2016):

http://www.stadtentwicklung.berlin.de/planen/fnp/pix/fnp/background_content_s_2010.pdf

- ❖ Tempelhof Airfield in Winter (2016):
<http://www.tempelhoferfeld.info/spendenaufruf-anzeige-volksbegehren-tempelhofer-feld/>
- ❖ “Bottom up” (2016): <http://www.smarturbanism.org.uk/wp-content/uploads/2014/01/SU-LOGIC-BOARD-AFTER.jpg>

Modul 6 „Osnove GIS mapiranja“

- ❖ Atkinson, A. “*Geopolitics and the geographical imagination in Fascist Italy*” Loughborough University PHD thesis, 1995,
<https://dspace.lboro.ac.uk/dspace-jspui/handle/2134/10383>
- ❖ B. Dillion, “*Sustainable sanitation and water management project*”, dostupno online <http://www.sswm.info/content/participatory-monitoring-and-evaluation>
- ❖ Bascom J., In “*The Historical and Philosophical Emergence of radical Geography*”, Inc., Chicago, Illinois, 1977. dostupno online <http://www.gammathetaupsilon.org/the-geographical-bulletin/1980s/volume22/article1.pdf>
- ❖ Bhattacharyya A., “*Using participatory GIS to bridge knowledge divides among the Onge of Little Andaman Island, India*”, ed. Knowledge Management for Development Journal 2(3): 97-110, 2006 dostupno online <http://www.km4dev.org/journal>
- ❖ Bunge W. F., “*Geography of a Revolution*” (Cambridge, MA: Schenkman Pub. Co., 1971), dostupno online <http://jacket2.org/commentary/william-bunge-dgei-radical-cartography>
- ❖ Burrough PA. “*Monographs on Soil and Resources Survey*” No. 12. Oxford Science Publications; New York: 1986. Principles of Geographic Information Systems for Land Resource Assessment.
- ❖ Caiaffa E., “*Sistemi informativi geografici*”, Roma, IT: Enea Ente per le Nuove tecnologie l’Energia e l’Ambiente. ISBN (2006): 88-8286.
- ❖ Campbell, J.E. and Shin, M. “*Geographic Information System Basics*”, 2012, dostupno online <http://2012books.lardbucket.org/pdfs/geographic-information-system-basics.pdf>
- ❖ Chambers R., “*Participatory Rural Appraisal (PRA): Challenges, Potentials and Paradigm, World Development*”, Vol. 22, No. 10, pp. 1437-1454, 1994,
<http://sergiorosendo.pbworks.com/f/Chambers%2Bon%2Bthe%2Bchallenges%2Band%2Bpotential%2Bof%2BPRA.pdf>

- ❖ Chapin M., Lamb Z. and Threlkeld B., “*Mapping Indigenous Lands*”, Reprinted, with permission, from the Annual Review of Anthropology, Volume 34 ©2005 by Annual Reviews www.annualreviews.org
- ❖ Chapin M., “*Mapping Indigenous Lands: Issues & Considerations*”, Sept 2006 dostupno online http://pgis-tk.cta.int/m07/docs/M07U02_handout_mapping_indigenous_lands_article.pdf
- ❖ Chia S., “*Mapping Cultures*”, 2014, dostupno online, <https://woca.afs.org/woca-blogs/b/icl-blog/posts/mapping-cultures>
- ❖ Coppock, J. Terry, and David W. Rhind. “*The history of GIS. Geographical information systems: Principles and applications 1.1*” (1991): pp. 21-43.
- ❖ Crampton J. and Wilson M. W., Deconstructing the map: 25 years on, Harley and Friday Harbor: A Conversation with John Pickles, *Cartographica* 50:1, 2015, pp. 28–36 University of Toronto Press doi:10.3138/carto.50.1.06
- ❖ Crampton, J. W. Mapping: “*A critical introduction to cartography and GIS*”. Vol. 11. John Wiley & Sons, 2011
- ❖ Crampton, Krygier, “*Introduction to Critical Cartography*”, 2005 dostupno online http://www.academia.edu/7732250/An_Introduction_to_Critical_Cartography
- ❖ Delmas C., Vandamme C., Spalding Andréolle D., “*Science and Empire in the Nineteenth Century: A Journey of Imperial Conquest and Scientific Progress*”.
- ❖ Di Pierri M., “*Gis e cittadinanza attiva: Critical geography e mappatura partecipata dei conflitti ambientali*”, in GIS Day Calabria 2015 - VI Edizione, a cura di Donatella Cristiano, Giuseppe Mendicino e Giovanni Salerno ISBN: 978-88-941338-0-6 VI Edizione
- ❖ Elizabeth A. OJI (Ph.D.) and M.V.C Ozioko, Lecturers, Faculty of Law, Nnamdi Azikiwe, University, Awka, Anambra State, “*Effect of Globalization on sovereignty of states*”, p.6 dostupno online. <http://www.ajol.info/index.php/naujilj/article/viewFile/82410/72564>
- ❖ Ellanna LJ, Sherrod GK, Langdon SJ. 1985. “*Subsistence mapping: an evaluation and methodological guidelines*.” Tech. Pap. No. 125, Div. Subsist., Alsk. Dep. Fish Game (p. 64). http://www.iapad.org/wp-content/uploads/2015/07/subsistence_mapping.pdf
- ❖ Federico Ferretti F., “*La verità del suolo: breve storia del Critical GIS (1983-2007)*”. Storicamente, University of Bologna, 2007, 3, dostupno online only in Italian https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00433338/file/critical_gis.pdf
- ❖ Fischer, F., “*Implications of the usage of mobile collaborative mapping systems for the sense of place*”, 2008, http://www.corp.at/archive/CORP2008_83.pdf
- ❖ Goodchild, Michael F. “*Citizens as sensors: the world of volunteered geography*”, *GeoJournal* 69.4 (2007): 211-221, dostupno online http://ncgia.ucsb.edu/projects/vgi/docs/position/Goodchild_VGI2007.pdf

- ❖ Harley B., “*Deconstructing the map*”, in Minca C. (ed.) (2001), “*Introduzione alla Geografia Postmoderna*”, CEDAM Padova, pp. 237-260, dostupno online at <http://lazarus.elte.hu/~zoltorok/oktat/Kuhn/Deconstructing%20the%20Map.p>
- ❖ Harley B., “*Maps, knowledge, and power. In The Iconography of Landscape: Essays on the Symbolic Representation, Design and Use of Past Environments*”, 1988, ed. D Cosgrove, S Daniels, pp. 282. Cambridge, UK: Cambridge Univ. Press, dostupno online <http://people.stfx.ca/dtrembin/HIS%20353-2012/Harley%20J%201988.pdf>
- ❖ ICA Strategic Plan 2003–2011, dostupno online http://icaci.org/files/documents/reference_docs/ICA_Strategic_Plan_2003-2011.pdf
- ❖ “**Iconoclasistas*” (Pablo Ares y Julia Risler), Mapping Manual 2013, Translated by María Belén Riveiro, Atribución-NoComercial-CompartirIgual 2.5, Argentina (CC BY-NC-SA 2.5), dostupno online <http://www.iconoclasistas.net/#>
- ❖ Kindon S. and al., “*Participatory Action Research Approaches and Methods*”, ed. Routledge 2007 dostupno online http://samples.sainsburysebooks.co.uk/9781134135561_sample_527704.pdf
- ❖ Laren B., “*Traditional Land-Use and Occupancy Study of Cahcakiwsakahikan (Pelican Lake)*, First Nation: A Woodland Cree community in Northern Saskatchewan”, 2006 http://fngovernance.org/resources_docs/Pelican_Lake_Tradition_Land_Use_Study.pdf
- ❖ Lingua A., “*Cartografia Critica e GIS*”, Dipartimento di Ingegneria del Territorio e dell'Ambiente, 2015
- ❖ Longley et al., “*Geographic Information Systems and Science*”. (2005) 2nd Edition. John Wiley and Sons Ltd. (Chapter 14, pages 317-319)
- ❖ Manishika J., “*GIS and remote sensing techniques*”. Examrace. com, 2009, p.2. dostupno na GoogleBooks
- ❖ Mazurek Rosélis Remor de Souza, “*Mapping in the Oiapoque Indigenous Territories*”, Revue d'ethnologie, 2014 dostupno online <https://ethnoecologie.revues.org/2701?lang=en>
- ❖ McLaren C., “*New Cartographers: How Citizen Mapmakers Are Changing the Story of Our Lives*”, dostupno online <https://www.guggenheim.org/blogs/lablog/the-new-cartographers-how-citizen-mapmakers-are-changing-the-story-of-our-lives>
- ❖ Mirella Loda, “*Geografia sociale. Storia, teoria e metodi di ricerca*”, Carocci Editore, 2008
- ❖ Moellering H., “*Expanding the ICA conceptual definition of map*”, Feb 2007, http://icaci.org/files/documents/ICC_proceedings/ICC2007/documents/doc/THEME%201/oral%204/1.4.3%20EXPANDING%20THE%20ICA%20CONCEPTUAL%20DEFINITION%20OF%20A%20MAP.doc

- ❖ Orta and al, “*Impacts of petroleum activities for the Achuar people of the Peruvian Amazon: summary of existing evidence and research gaps*”, Environ. Res. Lett. 2 (2007) 045006 (10pp) dostupno online, <http://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/2/4/045006/meta>
- ❖ Orta M., “*Oil frontiers in the Peruvian Amazon. Impacts of oil extraction for the Achuar of Rio Correntes*”. Phd Thesis, May 2010. Universitat Autònoma de Barcelona, dostupno online [http://icta.uab.cat/Etnoecologia/Docs/\[355\]-orta%20thesis.pdf](http://icta.uab.cat/Etnoecologia/Docs/[355]-orta%20thesis.pdf)
- ❖ Parker R.N., Asencio E. K., “*GIS and Spatial Analysis for the Social Sciences*”, Coding, Mapping and Modeling, ed. Routledge 2008.
- ❖ Peake L. and Sheppard E., “*The Emergence of Radical/Critical Geography within North America*”, dostupno online <http://www.geog.ucla.edu/sites/default/files/users/esheppard/Peake%26Sheppard%20ACME%202014.pdf>
- ❖ Peet R., “*Radical Geography: Alternative View points on Contemporary Social Issues*”, Maaroufa Press
- ❖ Peluso NL. “*Whose woods are these? Counter-mapping forest territories in Kalimantan, Indonesia*”. Antipode 27:383–406, 1995, dostupno online https://gisci.files.wordpress.com/2009/02/peluso_whose_woods.pdf
- ❖ Pickles J., A “*History of Spaces: Cartographic Reason, Mapping and the Geo-Coded World*”, dostupno online https://books.google.it/books?id=_0dp-C6PAVwC&pg=PA12&lpg=PA12&dq=%22instead+of+focusing+on+how+we+can+map+the+subject%22&source=bl&ots=JpFGwpmeJ7&sig=Dm-mpJOXutD-4haA3_XkABGVLdA&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwjArJuqj5nPAhXrKJoKHexxDZcQ6AEIjAC#v=onepage&q=%22instead%20of%20focusing%20on%20how%20we%20can%20map%20the%20subject%22&f=false
- ❖ Pickles J, “*Ground Truth: The Social Implications of Geographic Information Systems*”, 1995
- ❖ Rietbergen-McCracken J., Narayan-Parker D., “*Participation and Social Assessment: Tools and Techniques*”, Volume 1, GoogleBooks
- ❖ Roger Tomlinson, “*Origins of the Canada Geographic Information System*”, dostupno online <http://www.esri.com/news/arcnews/fall12/articles/origins-of-the-canada-geographic-information-system.html>
- ❖ Sonnenfeld J., “*Study on Inupiat region of the North Slope Barrows*”, 1956.
- ❖ Tao, J. “*Exploring massive volunteered geographic information for geographic knowledge discovery*”, 2010.
- ❖ Tiwari P., “*Radicalism in Geography*”, dostupno online <http://www.geographynotes.com/articles/radicalism-in-geography/1022>
- ❖ Tomlinson R. Biography, <http://ucgis.org/ucgis-fellow/roger-tomlinson>
- ❖ Turner A.: Neogeography – towards a definition, 2007, dostupno online <http://highearthorbit.com/neogeographytowards-a-definition/>
- ❖ Weinstein M., “*Aboriginal land use and occupancy studies in Canada*”, 1993

- ❖ Wood D., “*The Power of Maps*”, dostupno online
<http://www.deniswood.net/content/sdarticle.pdf>

Webgraphy:

- ❖ <http://amazonwatch.org/work/block-1ab>
- ❖ <http://geography.about.com/od/understandmaps/a/Future-Of-Paper-Maps.htm>;
- ❖ <http://www.environmentalscience.org/cartography>
- ❖ <http://jacket2.org/commentary/william-bunge-dgei-radical-cartography>
- ❖ <http://mappingforchange.org.uk/>
- ❖ <http://nationalgeographic.org/encyclopedia/map/>
- ❖ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/7306639.stm>
- ❖ <http://udig.refractions.net/>
- ❖ <http://wiki.openstreetmap.org>
- ❖ <http://wiki.osmfoundation.org>
- ❖ <http://www.an-atlas.com/contents.html>
- ❖ <http://www.environmentalscience.org/cartography>
- ❖ <http://www.everyculture.com/multi/Ha-La/Inuit.html>
- ❖ <http://www.geoyasuni.org>
- ❖ <http://www.gvsig.com/en/home>
- ❖ <http://www.iconoclasistas.net>
- ❖ <http://www.ilwis.org>
- ❖ <http://www.mapwindow.org/>
- ❖ <http://www.openjump.org/>
- ❖ <http://www.qgis.org/en/site/forusers/trainingmaterial/index.html>
- ❖ <http://www.saga-gis.org/en/index.html>
- ❖ <http://www.solarvg.info/>
- ❖ <http://www.up4c.eu/dubrovnik>
- ❖ <https://antipodefoundation.org/about-the-journal-and-foundation/a-radical-journal-of-geography/>
- ❖ <https://ejatlas.org/>
- ❖ <https://grass.osgeo.org/>
- ❖ <https://mapmaker.google.it/mapmaker>
- ❖ <https://www.gislounge.com/mapping-through-the-ages/>
- ❖ John Pickles biography, <http://pickles.web.unc.edu/>

Videozapsi:

- ❖ https://www.youtube.com/embed/zHJ77Rs_nFXI?wmode=transparent
- ❖ <https://www.youtube.com/embed/GjcCF6cIIPw?wmode=transparent>
- ❖ <https://www.youtube.com/embed/eMhGpzyFdhE?wmode=transparent>
- ❖ https://www.youtube.com/embed/6ATw1f_qcEg?wmode=transparent
- ❖ <https://www.google.com/intl/eng/earth/explore/showcase/trees.html>
- ❖ <https://www.google.com/intl/eng/earth/explore/showcase/historical.html>

- ❖ <https://www.google.com/intl/eng/earth/explore/showcase/3dimagery.html>
- ❖ <https://www.youtube.com/embed/p5cCccXPsvE?wmode=transparent>
- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=HzwVEph-l8o>

*Obavezna literatura

Modul 7

„Osnivanje poduzeća i prikupljanje sredstava“

Lekcija 1: Kako osnovati poduzeće

- ❖ [What is enterprise?](#)
http://www.economicsonline.co.uk/Business_economics/What_is_enterprise.html*
- ❖ The Different Forms and Types of Enterprise in Business
[The%20Different%20Forms%20and%20Types%20of%20Enterprise%20in%20Business*](#)
- ❖ [Different type of social enterprises](#) <http://www.cwcda.co.uk/Social-enterprise/Different-types-of-Social-Enterprises>
- ❖ [Top Ten Tips for Grant Fundraising Success](#)
<https://www.fundsforngos.org/all-listings/top-ten-tips-grant-fundraising-success/>
- ❖ [Five Online Fundraising Best Practices for Small NGOs in Developing Countries](#) <http://www.nptechforgood.com/2013/09/10/five-online-fundraising-best-practices-for-small-ngos-in-developing-countries/>

Lekcija 2: Poslovno planiranje i strategija

- ❖ [Creating a Successful Strategy](#) <http://www.isc.hbs.edu/strategy/creating-a-successful-strategy/pages/default.aspx>*
- ❖ [Business Plans: A Step-by-Step Guide](#)
<https://www.entrepreneur.com/article/247574>*
- ❖ Essentials of [Entrepreneurship and Small Business Management](#)
<http://dfwebpresence.com/files/FlashDrives/New%20Drive/Classes/MGMT3850%20Entrepreneurship/Essentials%20of%20Entrepreneurship%20and%20Small%20Business%20Management/Frontmatter.pdf>
- ❖ [Judging a business by its cover: An institutional perspective on new ventures and the business plan](#)
[http://www.fce.austral.edu.ar/aplic/webSIA/webSIA2004.nsf/6905fd7e3ce10eca03256e0b0056c5b9/8c066345b89e05dc03257bea0075aa34/\\$FILE/Karlsson%202009%20-%20Judging%20a%20business%20by%20its%20cover.%20An%20institutio](http://www.fce.austral.edu.ar/aplic/webSIA/webSIA2004.nsf/6905fd7e3ce10eca03256e0b0056c5b9/8c066345b89e05dc03257bea0075aa34/$FILE/Karlsson%202009%20-%20Judging%20a%20business%20by%20its%20cover.%20An%20institutio)

[nal%20perspective%20on%20new%20ventures%20and%20the%20business.pdf](#)

- ❖ [Why Does a Business Need a Strategy?](http://aiconsortia.com/), <http://aiconsortia.com/>
- ❖ [Nilofer Merchant, 5 Structural Elements of Strategy](https://www.entrepreneur.com/article/196932), <https://www.entrepreneur.com/article/196932>
- ❖ [Helena Hauk, Business Plans vs. Strategic Plans: What's the Difference?](http://articles.bplans.com/business-plans-vs-strategic-plans-whats-the-difference/), <http://articles.bplans.com/business-plans-vs-strategic-plans-whats-the-difference/>

Lekcija 3: Načini osiguravanja finansijskih sredstava

- ❖ Primjer dobre prakse iz Bugarske (COMPASS – studija slučaja): *Pretvaranje razvodnih kutija električne energije u umjetnička platna*: https://www.youtube.com/watch?v=t1QK_T_CoDg&t
- ❖ [Helena Hauk, Business Plans vs. Strategic Plans: What's the Difference?](http://articles.bplans.com/business-plans-vs-strategic-plans-whats-the-difference/), <http://articles.bplans.com/business-plans-vs-strategic-plans-whats-the-difference/>*
- ❖ [10 Ways to Finance Your Business](http://www.inc.com/guides/2010/07/how-to-finance-your-business.html) <http://www.inc.com/guides/2010/07/how-to-finance-your-business.html> *
- ❖ [When does start-up innovation spur the gale of creative destruction?](https://core.ac.uk/download/files/153/6880921.pdf) <https://core.ac.uk/download/files/153/6880921.pdf>
- ❖ [Venture capital and the professionalization of start-up firms: Empirical evidence](https://www.researchgate.net/profile/Thomas_Hellmann/publication/4812211_Venture_Capital_and_the_Professionalization_of_Start-up_Firms_Empirical_Evidence/links/00b495231e9961b08a000000.pdf) https://www.researchgate.net/profile/Thomas_Hellmann/publication/4812211_Venture_Capital_and_the_Professionalization_of_Start-up_Firms_Empirical_Evidence/links/00b495231e9961b08a000000.pdf
- ❖ [Priyanka Prakash, Should You Use a Home Equity Loan or Line of Credit to Finance Your Business?](http://fitsmallbusiness.com/home-equity-line-of-credit-loan/), <http://fitsmallbusiness.com/home-equity-line-of-credit-loan/>

Lekcija 4: Finansijske institucije i organizacije

- ❖ [Types of Financial Institutions](http://finance.mapsofworld.com/financial-institutions/types.html) <http://finance.mapsofworld.com/financial-institutions/types.html> *
- ❖ [Types Of Financial Institutions And Their Roles](http://www.investopedia.com/walkthrough/corporate-finance/1/financial-institutions.aspx) <http://www.investopedia.com/walkthrough/corporate-finance/1/financial-institutions.aspx>*
- ❖ [Money](http://ec.europa.eu/small-business/finance/index_en.htm) http://ec.europa.eu/small-business/finance/index_en.htm
- ❖ [EU funding programmes](http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/eu-programmes/index_en.htm) http://europa.eu/youreurope/business/funding-grants/eu-programmes/index_en.htm
- ❖ [Crowdsourcing Sites Review](http://crowdsourcing-sites-review.toptenreviews.com/) <http://crowdsourcing-sites-review.toptenreviews.com/>
- ❖ [What is crowdfunding?](http://www.crowdfunder.co.uk/help/what-is-crowdfunding), <http://www.crowdfunder.co.uk/help/what-is-crowdfunding>

- ❖ [Malavika Velayanikal, Scale up your mind: What is venture capital funding and how does it work?, https://www.techinasia.com/how-to-get-venture-capital-funding-beginners-guide-startups](https://www.techinasia.com/how-to-get-venture-capital-funding-beginners-guide-startups)

Videozapisi:

- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=GiJ-uJIVY5w>
- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=pOGoxQ7HHfA>
- ❖ https://www.youtube.com/watch?v=zIrb_X6fYZ0
- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=9L67qYtiYA>
- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=GsvSWkEHND>
- ❖ <https://www.youtube.com/watch?v=mlbjU-AXyCs>

Modul 8

„Marketing i internacionalizacija poslovanja“

Lekcija 1: Što je tržište?

- ❖ [Gianni Cozzi, Giancarlo Ferrero; \(1996\) “Marketing: principi, metodi e tendenze evolutive”, Giappichelli editore, Torino](#)

Lekcija 2: Marketing

- ❖ Gianni Cozzi, Giancarlo [Ferrero](#); (1996) “*Marketing: principi, metodi e tendenze evolutive*”. Giappichelli editore, Torino.
- ❖ Gary Armstrong, Philip Kotler, Marc Oliver Opresnik; (2016) “Marketing. An introduction”; Pearson Education limited
- ❖ Winer Russel S.; Dhar Ravi; (2010) “Marketing management”; 4th edition, Pearson education.
- ❖ Little Edward, Marandi Ebi; (2003) “Relationship Marketing Management”; Thomson; London.
- ❖ Vashisht Kujnish; (2005) “A practical approach to Marketing Management”; Atlantic Publishers.
- ❖ Mrogane Kubicki; (2015); “Marketing Mix: Marketing & Management”; 50minutes.com.
- ❖ Tobias Richter; (2012) “International Marketing Mix Management, Theoretical Framework, Contingency factors and empirical findings from world-markets”; Logos Verlag Berlin.

Lekcija 3: Marketinški plan

- ❖ Roman Hiebing, Scott Cooper, Steve Wehrenberg; (2011) “The Successful Marketing Plan: How to Create Dynamic, Results Oriented Marketing”; McGraw Hill Professional.

- ❖ William M. Luther; (2011) "The Marketing plan. How to prepare and implement it"; 4th edition, AMACOM.

Lekcija 4: Urbani marketing

- ❖ Smyth Hedley.; (2005) "Marketing the City: The Role of Flagship Developments in Urban Regeneration"; Chapman & Hall, London.
- ❖ Tross Oliver; (2006) "Implementation of a city marketing strategy"; Master Thesis; Grin Verlag.
- ❖ Heeley Jhon ; (2015) "Urban Destination Marketing in Contemporary Europe: Uniting Theory and Practice"; Channel view Publications.

Lekcija 5: Zeleni marketing

- ❖ Jacquelyn A. Ottman (2011); The New Rules of Green Marketing: Strategies, Tools, and Inspiration for Sustainable Branding; Berrett-Koehler Publishing.
- ❖ Ross Gittel; Matt Magnusson, Michael Merenda; (2012) chapter 6.1. Green Marketing Strategy and the Four P's of Marketing; in Sustainable Business Cases; Creative Commons license:
<http://2012books.lardbucket.org/pdfs/sustainable-business-cases.pdf>
- ❖ Unsworth Rachel (2004); "Making cities more sustainable: people, plans and participation"; in Purvis M. & Grainger A. Exploring sustainable development; Earthscan London.

Lekcija 6: Internacionalizacija

- ❖ "10 reasons to go international", Richard P. Biggs, International Growth Consultants.
  - ❖ "What Issues Arise When Doing Business Globally?" by Van Thompson, Studio D.
  - ❖ "What Are the Advantages of Doing Business Overseas?", Chris Joseph, Studio D.
  - ❖ "The Winning International NGO", Gareth Evans, 2013, Project Syndicate.
-

Partnerstvo

Na projektu je surađivalo 6 partnerskih organizacija iz 5 država članica EU-a: **Hrvatske, Italije, Njemačke, Bugarske i Rumunjske**, donoseći u projekt raznovrsna znanja, iskustva i inovativne ideje.

DOOR - Društvo za oblikovanje održivog razvoja, Hrvatska:

Organizacija civilnog društva koju čine stručnjaci posvećeni promociji održivog energetskog razvoja. Implementirala je projekte s različitim ciljevima, od ublažavanja klimatskih promjena, preko poticanja sudjelovanja građana u kreiranju održivih energetskih politika do poboljšanja edukacije o obnovljivim izvorima energije i ublažavanja energetskog siromaštva. DOOR ima bogato iskustvo u razvoju SEAP-ova (Akcijskih planova energetski održivog razvitka, *Sustainable Energy Action Plans*) i u promociji mogućnosti održivog razvoja u vezi energetskih pitanja.

U izradi kurikuluma su sudjelovali:

- **Daniel Rodik**, dipl.ing.traff., stručnjak za energetske učinkovitost i upravljanje okolišem, stručni suradnik i edukator u DOOR-u, specijaliziran za lokalno energetske planiranje.
- **Ivana Rogulj**, dipl.ing., koordinatorica programa za energiju i okoliš u DOOR-u, stručnjakinja za energiju.
- **Katarina Luketina** dipl.ing.arh: arhitektica, specijalizirana za održivu arhitekturu s fokusom na prirodne principe i tehnike izgradnje.
- **Jelena Radošević**, dipl.ing, stručnjakinja za gospodarenje vodama u sustavima za distribuciju vode i tehnike održivog gospodarenja otpadom.
- **Petra Andrić**, prof.soc., voditeljica projekata u DOOR-u, s fokusom na edukaciji u području održivog energetskog razvoja i klimatskih promjena.

A Sud - Ecologia e Cooperazione ONLUS, Italija:

Organizacija s bogatim iskustvom u projektima interdisciplinarnog podučavanja/edukacija vezanih za okolišne probleme na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Djeluje kao most između različitih aktera (institucija, privatnih aktera, sindikata, akademske zajednice, organizacija civilnog društva), čije je međudjelovanje ključno za promociju održive obnove i prenamjene. Zahvaljujući

godinama iskustva u području interdisciplinarne edukacije povezane s okolišem i održivom prenamjenom, A Sud je predvodio razvoj COMPASS tečaja.

U izradi kurikuluma su sudjelovali:

- **Lucie Greyl:** antropologinja, voditeljica projekata, edukatorica i istraživačica u području okolišnih sukoba i okolišne pravde, jedna od autora EJATLASA i Talijanskog atlasa okolišnih sukoba.
- **Chiara Vestrini:** obrazovana u području Međunarodnih odnosa, voditeljica EU projekata i ekološku edukatorica.
- **Marica Di Pierri:** službenica za komunikaciju i stručnjakinja za istraživanje/trening u područjima klimatskih promjena i participativnog mapiranja ekoloških sukoba.
- **Michele Bandiera:** stručnjak za volontiranje u GIS-u.
- **Matilde Carabellese:** volonterka, geografkinja.

Ce.S.F.Or. Centro Studi Formazione Orientamento, Italija:

Neprofitna organizacija koja se bavi SOO-om (strukovnim obrazovanjem i osposobljavanjem), s dugogodišnjim iskustvom u razvoju tečaja, profesionalnom usmjeravanju, upravljanju i vođenju EU projekata. Fokusirana na nadziranje i evaluaciju provedbe projektnih aktivnosti. S bogatim iskustvom provedbe edukacija iz raznih sektora, predvodili su implementaciju COMPASS tečaja.

U izradi kurikuluma su sudjelovali:

- **Ernesto Russo:** sociolog, izvršni direktor, stručnjak za edukaciju, uključujući SOO (strukovno obrazovanje i osposobljavanje) komunikacije.
- **Pablo Bernardino Tempesta:** završio diplomski studij Međunarodne komunikacije i suradnje, voditelj EU projekata i istraživač.

Civitas Foundation for Civil Society - organak Cluj, Rumunjska:

Organizacija civilnog društva koja aktivno radi na razvoju i implementaciji lokalnih i regionalnih razvojnih programa i uspostavljanju bliskih odnosa između lokalnih vlasti i privatnih aktera.

U izradi kurikuluma su sudjelovali:

- **Anna Sargov:** diploma politologije i međunarodnih odnosa, koordinatorka projekata za razvoj zajednice i inicijativa socijalne ekonomije.
- **Bogdana Neamțu:** sociologinja, predavačica na Sveučilištu Babeș – Bolyai, stručnjakinja za održivi lokalni razvoj i indikatore.

EUROPANORAT Beratung Training, Management, Consulting GmbH, Njemačka:

Organizacija s međunarodnim iskustvom, kompetencijama u seminarima o upravljanju i educiranju mladih i odraslih o održavanju snažne poslovno orijentirane perspektive.

U izradi kurikuluma su sudjelovali:

- **Uwe Salzmann:** geograf specijaliziran za krajobraznu ekologiju i urbanu geografiju, edukator u Europanoratu.
- **Jennifer Schäfer:** geografkinja specijalizirana za upravljanje međunarodnim projektima, voditeljica projekata i menadžerica filijale.

Bulgarian Development Agency Sdruzhenie, Bugarska:

BDA (Bugarska razvojna agencija) je organizacija s velikim iskustvom u razvoju online tečajeva i razradi alata za trening. Također je fokusirana na istraživačke aktivnosti i usluge savjetovanja za mlade i odrasle.

U izradi kurikuluma su sudjelovali:

- **Lyubomira Dimitrova:** obrazovana u području javne uprave, savjetnica za EU projekte i SOO edukatorica.
- **Denitza Toptchiyska:** voditeljica projekata za edukacije i treninga, specijalizirana za analizu potreba edukacije i pilot-projekte e-učenja, edukatorica.
- **Simeon Toptchiyski:** doktor Telekomunikacijskih znanosti, iskusni menadžer u proizvodnoj industriji, voditelj projekata i edukator.

Zahvaljujemo kolegama i kolegicama na pomoći oko prevođenja kurikuluma:

Darko Bizjak
Tomislav Cik
Tea Khermayer
Natko Omero
Ana Tešija
Dijana Varlec

Svi materijali razvijeni unutar projekta COMPASS mogu se pronaći na službenoj internetskoj stranici projekta:

<https://projectcompass.jimdo.com/>

Kontakti

E-pošta: projectcompassinfo@gmail.com

Internetske stranice projekta: <http://projectcompass.jimdo.com>

<https://facebook.com/compassprojectEC>

https://twitter/compassproject_EC

YouTube [COMPASS project](#)

Erasmus+

Financirano sredstvima programa Europske unije Erasmus+.

Ova publikacija odražava isključivo stajalište autora publikacije i Komisija se ne može smatrati odgovornom prilikom uporabe informacija koje se u njoj nalaze.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>